Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 38 (4330). | ШИНАРДИ, 31 март, 1970 ш. | Мах 2 кап.

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

«Малгобекнефть» НПУ кхоалагІчу промысле къастта дика къахьег укх бетта мастер Балаев Муталип корте латтача мехкдаьтта доахача бригада. Ер бутт болабелла дейз цо планал совгІа даьккхад бІаь тонн гаргга мехкдаьтта. Хьинаре къахьегарца белгалбаьнна ба мехкдаьттахой и. Джантемирова, Елисеева, Кузигов, Батищева, кхыбараш.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) замерщица Е. Джантемирова, Л. Елисеева, оператор Я. Кузигов, В. Безуглов, замерщица Н. Батищева, оператор М. Ковов, мастер М. Балаев.

И. Плиева сурт.

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ— МАССАНЕНА

Кхо кІира мара ца йисаяц В. И. Ленин ваь бІаь шу дуза цІей хьатІаккхача. Юбилейни шу хилараl совгІа пятилетка тІеххьара шу а да ер. Цу дерригне юрта боахама къахьегамхошкара дІадех хьалха латтача кхьыстамхой, коллективай опытах шерра пайда эцалга.

Вай республике кІезига бац къахьегам Іилман дарда вІаштІехь а баьккха шерагара-шерага лакха хьувкъамаш кхолеши тоабенна хьайбай боахам болен боахамаш.

Хьамаргье вай Гудермеса районе «Кавказ» яха колхоз. ХІара шера дукха ду цу боахаме дІаюча культурай структура тоаяра, кийсача севооборотех латаш дІадара, кхашка кхоачамбоалаш удобренеш яккара, дерригa латтанара балхаш агротехнически дикача хана чакхдахара. ХІара шера къахьегама овсарле лакх я еш биза пайда эц цу колхозашка техниках. Цу дерригне колхозага йиш хилийтар хапал пхьа шу хьалха илат доххара пхе шера план 125 процент кхоачешъе, шекара свекла—150 процент, дулх—105, шура — 183.

Республика боахамашка хІана вІашагІъеккай тайп-тайпара культураш кхеергйола механизировани звеньяш. Хьалха латтача звеньяй опыто хьагойт кхыметтел вай лаьтта леладара лакха культура я яхача боахамашка я хила йиш йолча тайпара лакха хьувкъамаш хІанз а кхедеш доаллага. ХІьта нхьадолча боахамашка доахе хьокхамаш эргац да. Соахк вайна вовзаш волча «Экажевский» совхозерча звеньевоя Итазов Берса шиъ хиа цадеккача 25 гектарах хІарие тІара 30 центнер фулаъьяла хьажкІаш чуяйцар, хІьта боахам бІарча хьанийначи, цуи хьокхам 11 центнер. Цу звеной участнера чубенар сайна лакха хьувкъам боахама деррагача хьежкІий кхай тІара чубенд балара кхы а 8520 тонн хьажкІий амбарашка чуйоесе йиш кургъяр боахама.

Грозненски района № 3 йолча сомий-баьцадарий совхозе Агаева Хьава корте латтача звено коллективо соахк хІара гектара тІа 287 центнер баьцадараш кхедир. Гектара дика хьахилар цар беша кабуц. 348 центнер кабуц яьлир царна гектара тІара. ХІьта Урус-Мартана района «Гойтинский» совхозе шекара свекла кхеча Исаевай Аять звеное шоай 41 гектарах хІарапе тІара 447 центнер мерза овлаш чудера.

Ер шу лаьттан культура геттара лакхье сэ шу да. Из ца дича карагІдаргдац юбилейни шарера деккараш кхоачашде. ХІьта лоаццача юкъах да йиш йолаш хІама а да иа. Цох шеквар Гудермеса района «40 лет Октября» яхача колхозе вихa мара вецац. Хьалха тІехьабусаш хинна из болхам укх тІеххьарча пхе шера районе а республике а хьалха латтачарел ба хІанз.

Вай еррпгача районашка хьалха латтачар опыти Іилма карагІдаьнари шерра балла юкъе кхухьаре хьокхамаш къаьст-къаьстача боахамий мишта эргаш хургдацар. Цу лаькъе дукха даьд Шелковской, Гудермеса, Ножай-Юрта районашка. ХІьта Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Назрана районашка ляьсса къамаьлаш дарал совгІа из гІулакх тоадара деш хІама дац. Укх тІеххьарча хана аккордно - премиальни хьисапе звеньяшка алапи телалга вІаштІехьдаккха деза дьнна декхарийла баьбар нхьадолча боахамий кулгалхой. ХІанз а из ца деш бигІа уж нхьацца бахьанаш доахаш. Итташ колхозаш, совхозаш я республике боахача чурна рисчегах болх белга вІаштІехь ца доаккхаш. Из шоашта мишта де деза ха безам бале Шелковской района «Коминтерн» колхоза опыт ловзе сэ.

Доккхий декхараш латт вай хьайбаш леладераштa хьалхашка а. Цар балха толамаш дуккхача даькъе доакъара базах тийша да. Цу лаькъе пайдане опыт Іоаний Грозненски шурий совхозе. БІарчача ахкана доахаи сийна конвейер йолча доажалу укхаза. Хьайбай продукци яккхарга дІадодар плановичул лакхагІа хилийтац. Дика латт совхозе экономически болх а.

Ши шу де Гудермеса района «Кавказ» колхоза фермана комплексни механизаци я. Из дича доиркаш шин сменах болх бе баьлар. Цу дерригне ферма рентабельни йир. шурийга дІадодар 25 процент лохдир. Из шоай фермашка де йиш йовнаш дац вай дукха кхыдола боахамаш а. Цар деккар да безхаза бала гІертаи бахьнаш а ца доахиш тІагІертта фермашта механизаци е, хьайбай продукташка дІадодар кІезигдалара мел эшар де.

Хьалха латтачарна карагІдаьннар, цар балха опыт массанена дІайовзийтар, партийни, советски, профсоюзни, боахамий кулгалхой керттера декхар да.

Дикача опыта пропаганда ярах далац гІулакх, керттердар белгалдьнна дика дар сиха балха юкъе дахьар да. Цу гІулакха эша хьалаш Іалашдера мара кхы хе ця йолеш цох пайда эцара цах оаргІбаха декхарйла ба боахамий кулгалхой, специалисташ.

Шерра пайда эца беза пайдане опыт дІа-юха эцара шойла кхь лелаеча вай цхьайолча районашка, боахамашка чакхйоахача мероприятех. Каст-каста шойла дІа юха ух Наурски Шелковской районашкара делегацеш. Лоалахошта карагІдаьнна дика хІама довзара, шойцига белгалдаьначa кердачох цар пайда мишта эц таххара, цар балхаца пийслу кхоичамбоацараш белгалдахара деш да из. Из ве деза кхичар а.

Укх тІеххьарча хана хьалха латтача опыта школий балхах хоаш хІама дац. Цар шоай болх хІинзарча декхараш дІадеххача тайпара дика вІаштІехьбаккха беза.

КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Ленински къахьегама вахта латтача республика промышленни предприятей коллективаша хапал хьалха, 28-ча марта, кхоачашъяьй продукцена реализаци ярен керттера промышленни продукци арахецарен хьалхарча квартала план. Ер бутт бовлехьа планал совгІа арахецаргья миллионаш сомий мaьхa продукци.

ДІадахача шера укх хана арахийцачул 8 процент дукхагІа промышленни продукци арахийдай укх шера.

Социалистически яхье хьалха латт республика мехкдаьттахой. Соахк хьалхарча квартала даьккхачул ах миллион тонн дукхагІа мехкдаьтта даьккхад цар укх шера.

Шоай декхараш дика кхоачашду мехкдаьтта чакхдоахарцни, химикаша, энергетикаша, машинашъераша, хІамаш тегараша, пищевикаша, промышленноста кхыча доакъой болхлоша.

Къахьегам Іилман дарда тІа вІаштІехьбаккхарах, машинаш оборудованех дикагІа пайда эцарах, керда техникех технологи производстваа юкъехахьарах къахьегама овсарле лакхьара заданеш тІеххоачашъяьй. ДукхагІа яьккхача ерригача продукцех 90 процент къахьегама овсарле лакхъара чотах яьккхай.

Нохч-ГІалгІайчен промышленни предприятей коллективаша деррига низаш оарцагІдаьхах В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача цІейна сийленца накъаяхара.

* * *

Рудай йоаца материалаш кийчъеча Нохч-ГІалгІай карьероуправлене болхлоша лаьхача къахьегама толамашца чакхъяьккхай хьалхара квартал. Хапал ялх ди хьалха кхоачашъяьй цар продукцена реализаци ярах хьаь бетта план. Укх шедисача деношка гІишлош хьалъеча, аьшкабетона изделейи конструкцейи заводашка дІахьачаргья 35 эзар сома мaьхa гІум, жагІа, кхыйола продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

* * *

Дикача къахьегама совгІатаца пакъайоагІа деначa юбилейна Грозненски химически комбината коллектив. Хапал дихь ди хьалха кхоачашъяьй цо продукцена реализаци ярa кхаь бетта план. Планал совгІа реализаци ергьа бІаьш эзараш сомий мaьхa продукцена. Уж толамаш доахача белгалбаьнна ба В. Македонов, А. Баев корте латтача полиэтилени фенола арахецара цехий химикаш.

А. РОМАНОВА,
Грозненски химически комбината планови отдела экономист.

* * *

Пятилетка дилъагІча шера цІаьхха ца хиннача тайпара хьинар айденна къахьег Грозненски «Электроприбор» завода болхлоша. Продукцена реализаци яра квартала план хапал хьалха кхоачаш а еш, планал совгІа декха шариковой ручкаш, электрографически машинаш, кхыйола продукци 130 эзар совгІа сом мах долаш я.

Уж толамаш кхы а лакхдеш къахьега дерхІ цар апрель бетта.

Л. ПРОХОРОВА.

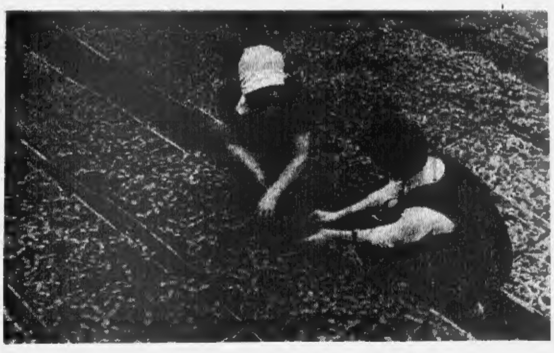

ТЕРМАЛЬНИ ХИШ ТІАРА КОМБИНАТ

Нохч - ГІалгІай АССР. Грозненски районера № 3 йола совхоз — республике эггара дуккагІа баьцадараш тела боахам. Цига термальни хиш тІа хьалъеш латт тепличии комбинат. Тхьаьнит теплице хьалха хьадоала баьцадараш кхеду хІапале а. Цул совгІа, термальни хих пайда эц полиэтиленови тховнаш йола парникаши йоккха йоаца теплицаши йоахьяра а.

Полиэтиленови пленка отходех совхозе пайда эц рассада кхею йолаш хьадара.

СУРТА ТІА: теплични боахама бригадир агроном Э. Ильиная (аьттехьа) болхло З. Арсимикова тІаяьнцача нарсашка хьежаш болхк.

Р. Дика сурт.
ТАСС фотохроника.

РСФСР ПИСАТЕЛИЙ СОЮЗА ПРАВЛЕНЕ ПЛЕНУМ

Российски Федерацие писателий III-ча съездо хержача РСФСР писателий Союза правлене эггара хьалхара пленум хилар 27 марта. Цига дийцар организационни дешаш.

Пленумо РСФСР писателий Союза правлене председателалла хержар С. В. Михалков.

РСФСР писателий Союза правлене секретаралла хержаб: М. Н. Алексеев, А. А. Ананьев, А. Т. Алексин, Ю. В. Бондарев, Д. А. Гранин, Н. С. Дедушкин, В. А. Закруткин, С. П. Залыгин, М. С. Каримов, А. П. Кешоков, В. М. Кожевников, Г. И. Коновалов, В. А. Кочетов, Д. Н. Кугультинов, В. В. Липатов, Г. М. Марков, Н. З. Мингазеев, С. С. Наровчатов, С. С. Орлов, Е. Н. Пермитин, Я. В. Ругоев, А. И. Смешков, Л. К. Татьяничева, В. Д. Федоров, О. Н. Шестинский.

Л. С. Соболевна баркал аьлар пленумо РСФСР писателий Союза правлене председателя посте дуккхача шерашка а беркате а но болх барах.

(ТАСС).

Ленински субботника кийчлуш

Шоай доккха цІей а лоархІаш Ерригсоюзни субботника кийчо еш ба МалгІабика мехкдаьттахой. Къахьегама цІей да из. Укх шера 11-ча апреле мехкдаьтта промыслови управлене коллективаш цу дийнахь болх бе араяргья цІеча байракхашца, транспаранташца. Лакха къахьегама толамаш доахаргда цу дийнахь управлене массайолча объекташка, участкашка, цехашка. Болхлоша, инженерно-технически болхлоша чакхйоахаргйола мероприятеш белгалъяьхай. Уж чакхъяхара мел эша машинаш, механизмаш кийчъяьй.

Цу дийнахь цхьоалагІча мехкдаьтта промысла коллективо дІаяьхха лаьрхІад хІанз болх беш йоаца 318 метр дІоахал дола мехкдаьтта лини, цул совгІа шин бригаде вІашагІйолларгья мехкдаьтта чудоттара эша ши емкость. Цхьайолча станокашта качалкашта ремонт ергья, иштта ремонт ергья производственно-бытови объекташта а. Субботник долча хана мехкдаьттахоша Іан заьналахь болх бе йиш йолаш кийчъергья 4 культбудка, 2 душевой.

КхоалагІча промысла мехкдаьттахоша капитальни ремонт ергья № 862 йолча скважинана тІайолача кхаь дюймови нефтепровода, хІьта хьайоаккхаргья № 841 йолча скважинана тІайода къаьна нефтепровод.

Цу деначa дийнахь дукха балхаш чакхдоахаргда бурувдеттараша а. № 12 йолча скважинцана ларй йолларгья, 1,5 эзар сомa мaьхa гІишлон балхаш чакхдоахаргда цар. Бурувдеттараша тоаергья шоай территори. Мехкдаьтта промыслови управлене СМУ гІишлошъераша № 799 йолча газозамерни установкана тІайода никъ бутларгба. 800 метр дІоахал долаш хургба из. Цу дийнахь никъ буллача къахьегаш хургья 40 гІишлошъер, 5 автосамосвал, автогрейдер.

Ерригсоюзни субботник долча хана мехкдаьтта промыслови управлене балха араваргва 1109 саг. Ленински фонда юкъе цар хьоргда 7490 сом.

В. ТАГУРОВ,
МалгІабикарча «Ленина байракх» яхача газета болхло.

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХІАМЕ ДЕКХАРАШ

ДІАДАХАЧА кІирагІа кепайоалой тІа арадаьнна 14 июне СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш дарах дола СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ. ХІанз хургдола хоржамаш — социалистически демократи, Коммунистически парте ленински политика толар хьахьохаш йола советски халкъий вехарера йоккха событи.

СССР Лаккхехьарча Совете хургдолча хоржамашта къаьгга хьахьокхаргда вай мехка вежарешха долча халкъий бокъонаш ихьатара хилари доттагІали, партен халкъен цхьоагІо.

ХІанара хоржамаш кхы а белгалдоал ленински юбилея, фашизм эша а вь котало яьккха 25 шу дуза, бархІагІа пятилетка чакхйоала да гаргакхаьчача хана царна кийчо е йолаенна хилар а. Цу хІамаца шоай белгало хоржамий кампанена а. ЦІаьхха ца айденача тайпара чІоагІа айденад халкъа политически къахьегамен хьинар. Баьчча юбилея сийна Даьхе гІайига а гІертаи, творчески, хьинар шолхоннa айдаь болх беш боахк советски нах.

Хоржамий кампани хІанз дІайолленнай. Центральни хоржамий комиссе состава юкъе кандидаташ оттабаь баьнна. Союза Советен Къамий Советен хоржамаш дарa вай республика территоре тІа округаш кьоастаяза хьакъехьа ер решени кепатеза араьяккхай. Город Грозненен республика районашкен массаза болх беча агитпункташка харжархоша пхьара беседаш хиннай хІана хулача хоржамий хьакъехьа. Хоржамашта хетадаь долнтташ литературен кепатоха доладаьд. Заболотне цІерагІча типографе. Укх гарггара хана республика районашка дІайохьийтаргья, эрсий, нохчий, гІалгІай меттала кепатехa «СССР Лаккхехьарча Советe деча хоржамий хьакъехьара Положени», СССР Конституци, КПСС Ленински Грозненски райкомаша, парте Гудермесски горкомо къоабал а баь, бюро чІоагІбаьб агитпунктай заведующеш. хоржамашта кетаь кампани йолча юкъагІа чакхйоахаргйолча организационни партийно-политически мероприятей планаш. Хоржамий кампанера декхараштa хетаь инструктивни совещанеш яй агитколлективай кулгалхошца. Агитколлективай составаш ийсъеш, десятидворкашта йийкъача хоржамий участкашка агитатораш дІахьежайеш я юххьанцара партийни организацеш.

Парте городской районии комитетий, юххьанцарча партийне организацей лоархІамеьІарча, эггара хьалхарча аргІанцарча декхарех цаІ да хоржамий кампани политически лер тІа чакхйоаккхилга Іалашдар. Хоржамашта хетаба агитационно-массови болх шерра боаржабаьнна баргбац предприятешка, совхозашка, колхозашка, харжархой бахача моттигашка. Наькха политически къахьегамен хьинар кхы тІа а айдара, пачхьалкхен Іаьдала лаккхехьарча органе вай Даьхен дикагІа бола, коммунизм хьалъяра декхараш бокъонца кхоачашде могаргдолаш бола къонгаш мехкарийи хоржара йоакъоста це деза цу балхо.

Партийна комитеташа къаьстта уйла тІаяхийта еза нах бахача пунктанта гаьна болча харжархошта — мехкдаьтта лохараштa хьайбаш лелaдераштa, кхычарна юкъе беш бола политически болх чІоагІбара. Лаьрха гІулакха ахийта боагІа лектораш, докладчикаш, агитбригадаш, кинопередвижкаш. Хоржамашта хетаь литература Іалашдара йоакхо е еза.

Укх деношка а массово-политически, пропагандистски балха керттера чуловцам хила беза ленински идеяшта пропаганда яр, Коммунистически партен Советски правительствай чурен арахьарен политика, социалистически демократен советски хоржамий системан принципаш кІоаргга дІайовзийтар. ДІахо а балха баргбац «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара хетаь» КПСС Центральни Комитета Тезисаш, Парте ЦК декабрера (1969 ш.) Пленума, СССР Лаккхехьарча Совета VII-ча сессе решенеш дІайовзийтарен царна пропаганда ярен болх. Агитаторий политинформаторий гІуллакхашта юкъмоттиге хила деза СССР Конституце сийлахь-боккхий принципаш, СССР граждий бокъонаши декхараши, капиталистически стройна гарга советски общественни пачхьалкхен строя совленаш дІайовзийтилга. Харжархошта, къаьстта а хоржамашка духхьашха дакъа лоацараштa, иштта шерра довзийта деза советски хоржамий закон.

Нахa юкъе беча вай берригача политически балха тІа къаьстта белгалйоалаш хила еза В. И. Ленина шин деррига сийрда вахар хетадаь, цІаккха лергдоаца гІулакх толара идея. Ильича сийлахь-доккхий баскеташ кхоачашдар дуль вай парте. дерригача советски халкъо лоаттабаь гурпал хьовсам дог тешадеш, къаьгга, кхетабеогбоалаш дІахьокха, ленинизма лоархІам кІоаргга хьабелла, В. И. Ленина исторически роль ма яра хьахьокха еза вай агитатораша, политинформаторашa, лекторашa, докладчикашa.

СОВЕТСКИ халкъа карагІдаьннараш, цуи доккхий толамаш дІахьувкхача хана дика дІакхетадеогІолаш харжархошта дуаца деза агитатораша, политинформаторашa, лекторашa, докладчикаша тІа-тІа доккхагІа хулаш дола коммунизм хьалъяра декхараш дІахо а толаме кхоачашдаре низаш мичахьа тІадерзаде дезаргда.

Хоаш ма лаора, КПСС ЦК декабрьска Пленумо. пятилетка

(Кхетадоалар 2-ча оагІо тІа).

КЪАМИЙ СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА РСФСР ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВ ЧІОАГІЪЯРАХ ДОЛА РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«СССР Лаккхехьарча Советe хоржамаш дарах йолча Положене» 39, 40, 41 статьяшка хьежжа РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиумо сецца бу:

Къамий Советe хоржамаш дара йола РСФСР хоржамий комиссеи общественни организацей, къахьегамхой общественни коллективай ер вихадаш юкъе а болаш чІоагІъе:

Хоржамий комиссе председатель Марков Георгий Макеевич — РСФСР писателий Союзагара.

Хоржамий комиссе председатела заместитель Бирюкова Александра Павловна — Ерригсоюзни Профессиональни Союзий Центральни Советагара.

Хоржамий комиссе секретарь Петровичев Николай Александрович — культура болхлой профессиональни союзагара.

Хоржамий комиссе членаш:

Готман Андрей Лаврентьевич — Эскара, Авиацена, Флота повкъостал дара Шин лоІамеча Ерригсоюзни Общества (ДОСААФ) Центральни Комитетагара.

Дементьева Раиса Федоровна — Московски городской коммунистически организацегара.

Денисов Иван Яковлевич — Чувашски АССР Яльчински район «Слава» яхача колхоза колхозхошкара.

Иванов Василий Иванович — В. И. Ленина цІерагІча Нижнетагильски металлургически комбината болхлошкара, гІулакхерча нахагара, Свердловски область.

Имангулов Динислам Исламетдинович — Стерлитамакски содово - цементни комбината болхлошкара, инженерно - технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара, Башкирски АССР.

Канаева Зоя Борисовна — ГІалмакхой АССР Приозерни района Ергенински юкъерча школа болхлой коллективагара.

Костевич Зоя Николаевна — Ростовски области Азовски района «Кагальский» госплемзавода болхлошкарец гІулакхерча нахагарен.

Куценко Тамара Алексеевна — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союзагара.

Масленников Николай Иванович — Горьковски областной коммунистически организацегара.

Морозов Иван Васильевич — КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча Ленинградски металлически завода болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Образцов Иван Филиппович — РСФСР «Знание» яхача обществагара.

Пеллер Владимир Израилевич — Хабаровски края Жугтий автономни области Биробиджански района «Заветы Ильича» яхача колхоза колхозхошкара.

Поздняков Валерий Александрович — Красноярски ГЭС хьалъечa болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Семенов Иван Михайлович — Тульски области Щекински района «Новая жизнь» яхача колхоза колхозхошкара.

Тайлашев Леонид Георгиевич — Тюменски области Ханты-Мансийский окружной коммунистически организацегара.

Халонен Лидия Ивановна — Карельски АССР город Петрозаводска № 1 йолча берий больница болхлой коллективагара.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1970 шера 27 март.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАРАШ

(Чекхдалар. Долалуш 1-ча агIо тIа).

кхоачашъяра лелам шIаьнагIо а теха, белгалдаьккхад, коммунизма материально-техническа база хьаин дукха лоаттабеча къовсаме укх тIеххьарча диъ шера вай мехко дикка доккхий толамаш даьккха хилар. Дуйца цхьана цо уйла тIаьзий къовсталаза дисача дошашта, стратегически лостам бенаб вай мехка боахам дегIаккхувлара. Дувца деза, вай экономика дегIаяра юкъмоттигера проблема общественни производство эффективность хоадамболлаш лаккхдалта хилар. Деш доля къамаьл йолаш йолча производственни мощностех баззагIен дикагIен пайда эцара, хIанзарча IилманеI техникаеи карагIдаьккхараш юкъеккхулара чотах а хIаьта иштта балха ханарча хIара минота, хIара машинаи механизмаи, бедалеи доагореи хIара грамма кхои бара чотах а производство тIа-тIа дукхагIа алсамъяккхаракхо продукци тоаяраxи да.

Республика предприятей, колхозий, совхозий коллективий, городий, районий, ерригаяа Нохч-ГIалгIайчен вахарцара хьанйна хьаьди масалаш а факташ а кхулаш вай политически болхлой доккхача эскаре харжархошта дувца деза СССР Лаьмехьарча Совете эггара тIехьара хоржамаш хиннача тIехьагIа деза экономика, культура дегIаккхувлара, советски наьха материални хьал лаккхдарба даьккъе хиннача доккхийча хувиламий хьакъехьа. Цу цхьан хана шоаш ме дарра хьагучалахе деза кхоачамбоцараш, теовкав па дели дисараш, карардувлайтараш. Цу ловзa бокъонца бехкe барий цIераш а йоахаш. ТIагIоттабаь хьовсам лоаттабе беза социалистически къахьегама дисциплина чIоагIъяра, къаьнарча, ха дIаяьимача хIамаех юхедисараш дIадахара.

Хоржамаш хилале хьалхагIа дарна хетабаь беча массово-политически балха тIа керттердар — цун идейни чулоацам, хоадамбаьлаш, сагт духтIаьоаккхаш из хилар. Цудухьа чIоагIа лоархIамо да, харжархошта хьалхашка политически болхлой а лоархIаш квалифицированни лектораша, докладчикаша, политинформаторама, агитатораша къамаьлаш дар. Ленински юбилейга кийчo е йоланьча хана цар состав тоаяра болх бир партийни комитеташа. Масала, республикерча политинформатораштa юкъе ахакол совгIа бераш лаккхара образовани йолаш ба. 48 процент бераш — юкъера образовани йолаш. Общеобразовательни боарам лаккхбенниб агитаторий а. ХIанз 80 процент агитатораш юкъерчул лохагIа образовани йоацаш ба. ХIаьта а, къаьст-къаьстача партийни организацешка, хадахете а, йоаза йоакхо яц политинформаторий группай агитаторий коллективий. Политинформаторий группаш хIанз укх сахьата нах кIезигагIа юкъе болаш я Наьсарени Шелковскойи районни партийни организацешка. Советски, Ведена, Надтеречни районашка дукхха агитатораш кхыметтел юкъерчул а лохагIа образовани йолаш ба. Хоржамий кампани политически лер тIа чакхъяккхара лаькъе та декхараш толаме кхоачашдара агитколлективий составаш чIоагIъе а нах дукхагIа юкъе болаш хилийта а еза. Агитационни балха дукхагIа юкъеоза беза партийни, советски, комсомольски организацей кулгалду болхлой. Къаьстта уйла тIайохийташ харжа беза агитпунктай заведующеш. Парткомаша цу балха тIа хьежабе беза кийчо дикагIа йолаш, политически грамотни бола повкъостий. Уж берригаш а партийни комитетий бюрошка буьцеш чIоагIбен беза.

Цудца цхьана даим партийни организацешна лостам телаш хила деза агитколлектива, политинформаторий группай, агитпунктий гIулакхаш. Царна идеологически болхлой ерригача цхьна отрядашта а саяна, повкъостал эш. Цу тIулакха, хоржамашта кийчо е йолаешнича хьалхарча денношка а деза агитаторашца, политинформаторашца, агитпунктий заведующашца хан-хана инструктаж яьна яргьяц, царна семинараш, совещанеш, индивидуальни консультацеш а еш. Из болх чакхбаккхара доккха повкъостал бе дезаш я партийни комитетий политически просвещене кабинеташ. Иштта агитпунктаща чакхйоаккхе мероприятей агитаторий беседаи идейни чулоацам, масштаб хьожа а деза, цига партийни активо а ухийташ.

Хоржамий кампани толаме чакхйоаккхилга дукхача хьоле массово-политически балха боарамаш из боаржаберахи тийша да. ХIанз цул цигта а хиина дIаотташ латт хоржамий участок. Харжархошца массови мероприятеш елга вIаштIехьлаккха деза уккъза: лекцеш елга, доклаш елга, агитбригадаша выступленеш елга, тематически сайренаш, тайп-тайпара консультацеш елга. ДIадахача хоржамашка харжархоша чIоагIа могаш яц хаттарий жоп а сайренаш. Укх тIехьарча хана йоккхий аудиторешка гулъю Грозненски районерча гIишлошьера, просвещене, чамашцена лорада, торговле, бытовой гIулакхаш дара дешашка хьожача районни Советий викалашца баха нах цу тайпара вIашагIбеттабаларо. Министерствай управленей кулгалхоша дукхахдзa а корта болаш вIашагIкхетараш хиннад город Грозне. Хоржамий кампани йолча хана харжархошка беча балха цу тайпара формах пайда ийцаева могаргба ерригача районашка. Харжахой гIад я бехк боагIаргбе агитпункташа шоашта дагадоаккхача дешашта жоп эцара, шоай замечанеш, предложенеш дIаялара. Хоржамий участокашка шерра политически болх а боаржабаш, партийни организацеша лаьгIаьлийта йиш яц хьахьегамхой бехача моттигашка еш йола повседневни агитаци. Цига цар уйла тIаоттае еза агитаторашеи лектораши шагIа цу а ухаш беча балха.

Хоржамашта хетабаьча политически балха тIа шерагIа пайда эца беза гойтара агитаций средствех. ХIанз массе мотте шейна хIамаш къейтъаш латт. Цудухьа лоархIаме да хоржамий кампанеца кхазаенна йола гойтара агитаци а йиш ца хилийтар. Къаьстта уйла тIаяхийта еза агитпунктапкарчеи хоржамий участкаш йохкаргйолча моттигашкарчеи гойтара агитаце чулоацама. Цо хьахьокха еза КПСС XXIII-ча съезда, КПСС ЦК декабрьски (1969 шера) Пленума решенеш, халкъа боахами культуреи дегIаккхувлача вай мехка, республикана, района, предприятена, колхоза, совхоза карагIдийна хIамаш, социалистически хьа лелам. Къовстадаза дисса дешни дувцарна, коммунизм хьалъеча керда толамаш дахара тIахьехам барца цхьана тар а деш гойта деза карагIдаьнна араш.

Вай непайоазоно, радиос, телевидене уйла дукхагIа тIаяхийта еза ленински юбилейна даха доаттIача тайпара чакъадахаь, пятилетка хаьал хьалха кхоачашъяр дукха дерригача хьалъо лелеча социалистически яхьа. Хадалаза дувца деза хоржамашта хетаяь кампани миштта лел. Пропаганда шерагIа е еза советски хоржамий системана, бокъонца халкъа йолча вай социалистически демократена. Нах оарцагIбаха беза КПСС XXIII-ча съезда, партен ЦК декабрьски (1969 шера) Пленума решенешкара, «В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяьча КПСС ЦК Тезисашкара, КПСС Централни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмотаа хьадоагIаш дола коммунизм хьалъяра декхараш толаме кхоачашдара, дIакхайкае ела агитпунктий, агитколлективий, къаьст-къаьстача агитаторий балха дикагIа йола опыт.

СССР Лаьмехьарча Советe хоржамаш дара кийчо еча хана дукха гIулакхаш де делаш хул культпросветучреждений. «Знание» яхача общества организацей. Деревнягaча культура Шеношкеи клубашкеи агитбригадаш вIашагIйохка а харжархошта хьалхашка цар выступленеш елга вIаштIехьлаьккха а деза. Харжархошта хьалхашка къамаьлаш дара докладчикаши лектораши бахийта беза районашка.

СССР Лаьмехьарча Совете деча хоржамашта хетаяь кампани лоацача хана мара хулаш яц, пхьабинда, чоалхаеи бехктокхамеи а. Цудухьа цо ерригача партийни комитеташкара, партийни организацешкара дIадех массе оагIорахье ласта хоьпи сихеи цар болх баьлга. ГIулакха цо оагIув даим теркалъе еза ерригa организационно-технически мероприятеш чакхйоахачеи харжархошта юкъе политически болх бечеш хана. Вай лоррига гIулакхашка вай хьалхе лелаш еза бовзаш болча КПСС XXIII-ча съезда тIехьехамгара — хIара оагIа дIакхача, цун дог чун сиххетем чуи кхачара дIоагIаш лаха а кораде а.

П. ЛАТЫШЕВ,
КПСС Нохч-ГIалгIайн обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующа.

Нохч-ГIалгIайн «Терек» фирма шоллагIа филиала коллективо чIоагIа лоархIаши ... ба Аадамирова Марьям, Ткачева Раиса, Голдобина Александра, къуьбараш. Уж цу фабрике дикагIбола отделочникаш лоархIаш ба. ЦаI-ах норма кхоачанъе цар хIара сменагIа.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) М. Аадамирова, Р. Ткачева, А. Голдобина.

В. ВАСИЛЬЕВА сурт.

КЕРДАДАРАШ ЮКЪЕКХУХЬ

Старопромысловски кирпичкаш еча заводо дийнахь 180 тонн гаргга кирпичкаш арахец. Республика дукхача гIишлошьеча организацешна дIаяхуш уж. Дукха ха йоаццаш выгрузчикаш пишкашкара йоаттIашехь кхпичек ара IоуттаIойра уж. Кирпичкаш дIаяхуьйча гIишлошьеча организацеша шоай машинаш йотта балла тIера а боалаш нах ухийтар. Iура ваьз сарралла иттаи машенаш кулгашца еттача тIехьагIа халла мара дIа ца лелалуш кIаьдлора уж. Цу гIулакхо болхлой кIаьдбарая совгIа дукха ка йойлора.

ХIанз кхиача тайпара да гIулакх. Дукха ца йолаш лаьрхIа кирпичкаш, кхубола беза мухь тIаботтеш IобоахеI ши автопогрузчик ийлай заводо. ХьалхагIа 20 сага беш дикна болх баьна Iеш дерриге кхоачала хила балхаш а цар ду. ХьалхагIа сачна шолха къахьега дезаш выгрузчикий а. Автогрузчикаша ше хьада а ийце 2—3 минут ялалехьа машина тIа боаккх 1,7 тонн дозал дола мухь. Кадай, хоаш лелаю уж Зайбиев Вахаси Мидагов Султанеи, 8—10 минут ялалехьа машина етте йоал царех сaг.

Болх дикна атточа балла совгIа альцеш а тIаккхийттад садемкашкеи выгрузчикашкеи. Цхьабакъаи сушильни камерашкара пишкашка кирпичкаш кьачулача йолхлоша кулгашца ду балхаш.

— Из болх аттача баккхара электролафет хьаа лерхI оаха, йоах керттерча инженера М. М. Коха. ЛерхIар'м ше ма дай, мана балха пиькъхьерг оаш из электролафет, аьнна, шийга хаттар дича, кIезига уйла а яь жоп делар цо: «ШоллагIа кварталя чаккъяьнкъа. Из тешаме да».

Иштта дукха ха яьлалехьа кулгаша ду балхаш цIенда дIадарга заводера.

А. ТИЩЕНКО.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

Доллача хIамах массанахьа а гуш йолуш да ленински юбилей гаргаяхоечаш латтаи хилар.

«В. И. Ленин ваь 100 шу дизараь» йолча КПСС ЦК Тезисашеи Централни Комитета кхыча документашеи чIоагIа айдаь тха районерча къахьегамхой балхеи политически хьинар. Болх дикагIа бе гIерт кIордаинар, цудухьа къаьстта чIоагIа яьржай социалистически яхь.

В. И. Ленина юбилей белгалъяккха кийчлуш болча района коммунисташа ленински принципиальность йолаш кIоаргеи критически мах бу шоай балха, исторически деношка массеза хулаш ма дарра, шоашкара хьокхам тела творчески уйла йоссаю коллективана юкъе, бокхха бехктокхам тIабожабу хIоранена тIаьдиллача гIулакхна хьалхара. Дикача гIулакхаште — зIамигачи а доккхачи а—эггара хьалха нахь дIайолаераш коммунисташ ба.

Промышленносте болх беча беррига коммунистех 60 процент совгIа бараш коммунистически къахьегама ударника цIи лелаш ба. ХIаране ший пятилетка кхоачашъяьча 700 болълочох ахалел совгIа бараш коммунисташ ба. Эзар гаргга бола коммунисташ пхе шера задани кхоачашъяь бовлаш боахк.

Пятилетка кхоачашъяьрех хьокхамаш эггара лакхагIа да коммунистий: «Красный молот» заводерча котельщика Олейников Анатолий Павловича, обрубщика Насуханов Гилани Анисольтаевича, № 3 йолча пассажирски автотранспортни предприяте шофера Лизанов Павел Петровича, ГРМЗ литейщика Григорьянц Юрий Григорьевича, дукхаьча кхычар.

Дикалца цIа хоза ба «Красный молот» завода машинашъераш. Завода коммунисташ белгалбоал дикка хьинар долаш, шоай гIулакх корта болаш лелаеш хилариа, балха тIа шоашкара а гонахьарчаргара а доагIар дизза хьадехаш хиларца, изделей дикал лаккхъяра дешаш парторганизаце къаьстта йоакхо еш да.

Эггара хьалха завода коммунисташа юхь йолаяь айп доаццаш продукци кийчъярен кхы юха тоае езаргйоацаш из дIаллареи система юкъейоалдара тIехьарча болама.

Цо йиш хилийтар цементировочни агрегато болх беш йоакхка гарантийни да 50 процент йIаьхъе а 170 эзар сом пайдахьалкхеи ахча кходе а.

Шоай къахьегамца 100 совгIаца коммунисто бокъо яьккхар хIаране цхьавий мухьар леладе. Эггара хьалхарчарца из бокъо яьккхар заводе 35 шера къахьегаш хьаькагIача коммуниста Двойников Михаил Васильевича.

Иззамо бокъо болаш я коммунист Ленина орден долаю Абрамов Вилей Иванович керте латта слесарий-сборщикий бригадa я. № 10 йолча цеха коммунисташа тIахьехам баьб 11 апреля цхьан дийнахь пятилетка фонда лаьрхIа болх бара. Районе кIезига дац партеи хиакъси хьанттиш бахьан долаш массаза а эггара хьалагIа йолча моттигашка коммунисташ дIаувтташ хилар хьахьокхаш дола масалаш.

ХIамаш тегача производственный объединене коммуниста Саметоена Антонина Александровна тIехьаюсача участке яхай балха. Знано, опыто, хьинаро, къахьегам дукхабезаро, яхаца болх бе, уж шийна тIехьабаха херо повкъостал хьаь цуйна барт тайна, балха тIара йоая коллектив вIашагIтоха. ЧIоагIа дика а хеташ белгалдоаких оаха из коллектив хьалха латтачарца хилар.

Дукхача коммунистана хьахьекхаь шоай бокъонца бола производства новатораш, талант йолаш бола рационализатораш, майрра технически эргало еши, лоархIаши, ниуса болаши нах хилар.

Масала, коммунист Пантелеймонов Борис Федорович — трампаа управлене ПТО начальник лаьрхIа а воагIаш лоархI коллективе дикагIвола рационализатор. 1969 шера цо оттаьча проектагIа кийчъяьй чоапаш сеттаду стационарни пресс. Из пресс изобретени лаьрхIа дIайийца а дукхаа арахеца йолаь а я.

Халкъа гозанчий болама юкъе дакъа лоацаш 2000 совгIа сaг вар районе, царна юкъе 65 процент гаргга коммунист ва.

Рационализаторски предложенеш юкъеяхьарах 1969 шера кхолаь ахча 1,3 млн. сом хилар, цунах кхо дакъа дича, ши дакъа коммунисташа кходаьа.

Творчески, инициатива йолаш къахьег кога гIирсий фабрикерча парторганизаца секретарь нов. В. С. Агабеков керте латтача закройни цеха коллективо. Тха районе эггара хьалхарчарца хьалаьцар цар московски ткачиха Иваннимовай почин, деккар тIайийша тIерчеи чутохачеи толата товарий 300 эзар совгIа дециметр кхое а кхоачача бедалех тайп-тайпарча кога гIирса 8,3 эзар пар хьебе а. Из коллектив хIанз ший декхараш тIачакхчаьдеш йоалл. Цу балха тIа хьокхамаш эггара лакхагIа да коммунистий.

Района къоначa коммунисташа — комсомола вожакаша кагирдой тIахьийхаб 100 дийнахьарча юбилейни ленински вахте отта а тIехдика къахьегарца из белгалъяьккха а.

Коммунисташца цийсуш болх Ленински района къахьегамхой. Кхычарна дика хьокхам ба хьинар ца кхоадеш цар хьега хьа, общественно-политически вахарера цар доккха хьинар.

Б. АЛЬМУРЗИЕВ.
КПСС Ленински района секретарь.

ХИВО ХЬУВИКЪАМ ЛАКХБУ

Тха оросительни системай управлене коллективо бокхха теркам тIабахийтаб хий дехкача система, гидротехнически гIишлош кийчъяра. Цхьоалаг1а март тIакхоачаш Ассински, Асса-Сунженски, Троицко-Орджоникидзевски хий дехкача участкашкара дерригa каналаши гидротехнически гIишлоши тоаяь яьннай. ТIехьаюс Самашкински хий декка участок. ДукхагIа йола гидротехнически гIишлош хIанзачул тIехьагIа тоае езаш я. Боахамий кхашка хий диллара балхаш шийн ханнахьа чакхдахара тха управлене администрацей партийни организацей лаьрхIад 28-ча марте коммунистически субботник е. ХIанзлехьа вIашагIъехкача йиттта звенос цхьан дийнахь тоаяь йоахаргья хIанз а тоаянза йола гидротехнически гIишлош. Цу гIулакха кийчо еш я, IалашъеI латт эшаш йола материалаш. Тха коллективо лаьрхIаш субботник ьча дийнахь мел кходаь ахча пятилетка хаьал хьалха кхоачашъяра фонда юкъе лахийта.

Тха управлене укх шера тоае езаш хиннa гидротехнически гIишло 46 яр, царех хIанзале тоаяь яьннай 38, хIаьта март чакхбалалехьа тоаяь яргья йиса ерригa гIишлош а. Дукха балхаш дисадац тха боахамий юкъера сингараш цIеньяра плани кхоачашъе а. ХIана цIенъе езаш йисарий 4,5 эзар кубически метр я. Э-302 маркаи йола ши экскаватор а тхога. ТIаккха царца хала а доацаш 25 март тIакхоачаш даьдаргдолаш балхаш да уж.

ХIана дIадоладаьд оахa боахамаа чура хий дехка сингараш цIеньяра балхаш. С-100 маркаи йола ши трактор а К-267 яха сингараш цIенъю агрегат лелаеш. СихагIа чакхдахар дукха, 15-ча марта денз кхы а ши трактор тIаккхетаргья уж балхаш дича. Цу гIулакхо торо хулийтаргья Ачхой-Мартана района боахамашкара сингараш сихагIа цIеньяь яха. Тха управлене чудоагIа боахамий деррига каналаш цхьоалагIа апрель тIакхоачаш цIенаьь дерга.

Гурахь, Iай, бIаьсти совий бешамашта, эзба аьхача лаьтта, гурахь дийнача плата чудолийташ хий диллара балхаш толамца чакхдахара чIоагIа пайдане хилар тха управлене чуйоагIача кхойтта магистральни сингаро хий хадданза латтадарах. Ачхой-Мартана районе хIанзлехьа 2405 гектара тIа диллад хий планах 2500 гектара тIа мара дилла ца дезача. Цхьабикъада тха района цхьадола боахамаш шоай бехка тIехьадус цу гIулакха. Иштта, XX-ча партсъезда цIерагIа колхозе планах хий дилла дезача 2100 гектарах 605 гектара тIа мара дилладац из. Кхы а кIезигагIа даьд уж балхаш «Путь к коммунизму» колхозе. Дукха ха я цу хоалоша чудолийташ кхашка хий ца хулла, хIаьта хIанз из чIоагIа эшаш да: кIезига я лаьттанна тIоадал.

Хий дехкаш дола лаьтташ долча боахамий кулгалхоша уйла е еза бIаьсти культураш дIае дукха ха ца йисалге (цхьа бутт гаргга), хIаьта уж культураш кхоачам болаш хий диллача лаьтта а еалга.

А. ПОТАПОВ,
Сунженски хий дехкача системай управлене гидротехник.

Кхомбар — хIаране декхар

ПРОИЗВОДСТВА ТОРОНАШ ГУЧАЙОАХАШ

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тIайийна социалистически декхараш пачхахьдаккхеи плани кхоачашъеча дукха карагIдаьннад Грозненски химкомбината коллектива. 1969 шера продукцена реализаци яра план 23 декабре кхоачашйир оаха, хIаьта балха оксарле дIадахача шерага диллача 3,1 процент даккхьай. Белал, материалаши, энергосредствашa продукцеча дIадодар 213 эзар сом лохде йиш хиннай. Хьалха хиннача дукхха чIоагIъенний къахьегама дисциплина, лаьхбенниб хIаране бехктокхам.

Дукха ха йоацаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дувца белабенниб тха болхлой, инженерно-технически болхлой инженераш. Цу тIа производства торонех дикагIа пайда эца, кхом бара режим чIоагIъе яьнна оттадаь йош шоашта доагIаш хилар белгалду цар.

ХIана цехий, бригадий, участкай теркамь юкъмоттиге латта дош — Щекински метод балха юкъейоалдара чотах къахьегама оксарле лаккхалга, дIахо йолча хана продукци арахецалга алсамдаккхари из кийчъеча вах кIезигагIа хилийтари.

№ 131 йолча цеха болхлоша гуччахьарча партийни собране соцаш бир хIаране беш бола болх юха дIа-хьа йекъарен балха хан хIара минутах бeза пайда эцарен чотах 20 аппаратчик мукъаяккха йиш хургьа яьна. ХIанта № 130 йолча цеха коллективо ниъ сaг мукъаяккха соцам баьб. Уж тайпа хоадам болаш йола предложенеш кхыча цехий коллективашкара а ух.

«№ 121 йолча цехо кийчъеча продукце дикал лаккхъяр, — йоаь полиэтилен арахецача производства технолога Ю. П. Козлова, — дукхагIача даьккъе полимеризатора катализаторни комплекса нийса дозировка ярах тийша да. Цудухьа периодически метта ца даим лоаттаергйола метод юкъейоаларо торо хулийтаргья полиэтилен хьаяре ерригa технико-экономически показателаш тоае».

Продукце дикал лаккхъе яхалга, деша теркам тIабахийта болх бе яхалга да, технически мероприятеш балха юкъеккхахьарах кховпам бе йиш яц уккхаа, цунца юкъейоалае еза хIара болхлочунна тIабиллача балха бехктокхам лоакхбеш кхетам балара дешай комплекс а.

Центральни ремонтно-механически цеха слесара В. С. Вишневаь белгалдир из болх эггара хьалхагIа кагирхошта юкъе технически училищай селханарча дешархошца бе безалга.

Из тема яр № 131 йолча цеха начальника Ю. В. Данченков айкир а. Каст-каста моттигаш нийсаллу, — аьлар цо, — цхьан болхлочо лоцарло юкъейитар бахьан долаш йоакхача коллективо бьь болх бовш. Цул тIехьагIа дукха ниа тIабахийта бозош хул брак тоаяра.

Письмо дувцаш технически режима нормаш цIенхаштта теркал йара деша дукхагIа теркам тIабахийтар кхыча цехашка а. Иштта, масала, 108—110 ахача цехерча А. П. Пархомина предложени елар технологически режим чIоагIъяра чотах шера 50 тоннага кхачалца этилен арахецалга лаккхе, цунца цхьан кIезигагIа йоаргья из дIаухача фракцешца а.

«Цхьан сахьата 5 тонн кIезигагIа хургья балха йоаеш йола IиI, — аьлар № 133—135 йолча цеха аппаратчика И. П. Кравчина, — шоллагIа йоахаления пайда эцаш хилча. Из тайпа схема оттайра балхаш сихде деза.

Уж тайпа предложенеш дукха аннай кхачар а.

Иштта хIара цеха, участка, смена гIулакхашка дувцаш тахкдолаш латт КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо.

Из дувца доладеннача хьалхарча денашка ткъаь итт предложени кхаьчай. Ерригаи а балха оксарле, продукце дикал лаккхъяра, машинехи механизмахи дикагIа пайда эцара, къахьегами производственни дисциплина чIоагIъяра четаь я уж.

ХIана дIахо а дувцаш да из. Цупах болхлоша тела предложенеш Iомаеш, царна обобщени еш. КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК хьалхашка оттадаь декхараш пахаре чакхдахара бе дезарий комплекс оттаеш да тха.

И. УТКИН,
Грозненски химкомбината профкома председатель.

Пайда алсамбаккхара

Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоз дукхача дошкъоех латта боахам ба. Цун доалахь я дукха трактораш, комбайнаш, автомашинаш, юртбоахама инвентарь. Совхозо хлеб комсаш, сом, баьцдараш, жлат.

Диъ шу хьалха пайда бе ьлар «Новосельский» совхоз, хIаьта сонак 154 эзар сома пайда бир цо. Бакъда совхозе хIанз а я пайда на эца торонаш. «Халкъа боахама производства резервах пайда дикагIа эцареи экономе режим чIоагIъярех хьакъехьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо дувца дукха вах гулбелар укх лешка совхоза конторе. Собране дийцар производства дегIайоаллара де дезарех, белгалдаьккхар хIамаи кхомбара никъаш.

— Кхаш, фермаш, бешамаш, юртбоахама техника дукхагIа пайда лургболча тайпара вай лелайойа продукци дукхагIа яккха йиш я совхоза, — аьлар совхоза директора нов. А. Харикова. — Дукха моттигаш нийслу механизмашца бе йиш йола болх кулгашца бен. Нагахьа санна уж балхаш механизмашца деш хилча хьувкъам кхебарга дIадодар кукха а лохлурга. Ялат дикагIа хьувкъаде йиш хургьа удобренеех лерттIа пайда эце, ерриra балхаш агротехнически дикагIа йолча ханашка чакхдахе.

Доккхий декхараш тIайийца укх шера совхоза къахьегамхоша. Пачхахьалкхенга 1950 тонн баьццараш, 1400 тонн сом, 1400 тонн комсаш, 900 тонн ялат дохкарга совхозо.

Собране къамал даьча дукхачар хала а хеташ дувцар боахама рузкъ лоралга, цун доал дела ледара латташ хиларах.

— Массанена хоаш да, — аьлар ше къамаьл деш ремонтно-механически мастерской слесара Нарисов Вахас, — машина е трактора ремонт ю ха тIехъяьккхача фу хул. ХIаьта двигатела обкатка яра стенд ца хилар бахьан долаш даим тIехьайоах оаха техникана ремонт яра ханаш. Ремонт дика хилац.

Доагори материалаши лорайра до дезар белгалдаькхар нов. Денисултанова: — Эггара хьалха двигателашта механически хьисепе доагор чудотта Iомадаа деза вай. Кулгашца доагор чудотташ хилча дукхагIча даьккъе боарамал совгIа а детташ тIехьаухийт из. Цул совгIа болх баьча гIехьагIа бIедена даьтта гулдара лаьрхIа бак е а еза. Из даьтта Iан замалахь техника оатхалаш чуяхь ца кийтара царна хьакха юкъедаргда. Цу гIулакхо цIена даьтта кходе торо хулийтаргья.

КIезига теркам тIабахийтадар собране гулбеннараш къахьегамхой культурни бытовойи хьалаш тоадара а.

Производства резервах пайда дикагIа эцаран эффективность лаккхъяран тIеерзаь мероприятеш белгалъяькхар собране. Иштта хьалха кIотарган хийна 10 центнер даьтта кийчдарца лаьрхIачул совгIа укх шера 150 тонн баьццараш чуэца, планаа совгIа 2280 центнер комсаш чуя, болх Iнамая ларда тIа вIаштIехь а баьккха къахьегама оксарле 5 процент лакхъе, 5 процент кIезигагIа доагор доаде, жаьрхIир цар.

М. ХАМАТХАНОВ.

РАЙОНА ПАРТИЙНИ АКТИВ

ШоаттIдийнахь Старопромысловски района партийни актива собрани хиаьб.

«КПСС Нохч-ГIалгIай обкома XI Пленума итогехи къахьегамхошта коммунистически кхетам белара болх товбара района партийни организацена хьалхашка латтача декхарехи доклад йир КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара В. М. Шамардина.

Прениех къамаьлаш дир «Трансмаш» завода директора нов. Медведева, ОРС-а начальника нов. Шерипова, № 11 йолча юкъерча школа кхетами балха завуча нов. Оганесовас, «Старогрознефть» НПУ шоллагIча промысле оператора нов. Синельникова, № 13 йолча профтехучилища директора нов. Гутаева, «Знание» яхача районни общества секретара нов. Ковалева, «Электроприбор» завода № 5 йолча цеха партийни организаце секретара нов. Дубровина; ВЛКСМ райкома секретара нов. Саттаровас, КПСС Грозненски горкома секретара нов. Зоева.

С. БЕРДОВ.

Письмош тIара мугIараш

В. И. Ленина юбилей гаргахкачача укх тIеххьарча денощка къаьстта дукха письмош ух редакце. Тхога язду къахьегамхоша, дешархоша, пенсионераша. Шоай корреспонденцешка цар буц дика гIулакхаш карагIдувлараш, язду вай денгара-денга тоалуча, эрдуалача вахарах.

Сунженски района Нестеровская яхача станицерча пенсионера Н. Сергеева доах: «ЙоккхагIа хулаш, хозлуш йоагIа станица. Лакхденнад балача нахa культурни хьашташ а. 320 сaг лаьрхIа клуб гатта а хIанз станичникашта. Цудухьа «Путь к коммунизму» яхача юртбоахама артела колхозхоша лаьрхIад 600 сaг чуэцаргболаш шозза вIаштIаргаь культура Дворец хьалхе. Двореце хургья зрительни зал, вестибюль, доккха спортивни зал, читальни зал дола библиотека, тайп-тайпарча кружокашта, спортивни секцешта лаьрхIа цIенош.

ХIанз цига шерра балхаш дIадоладеннад, елла дьнай ярд. Дукха ха яьлалехьа станичникаш шоай культура Дворец болаш хургба».

Тха штате доацача корреспондента С. Воронина язду: «Грозненска района дулхий-шерий совхоза клубе художественни самодеятельноста доккха коллектив а. Самодеятельни артисташа шоай гонахьа лаккхаю хилхара, драматически, хоровой кружокашка, концертни агитбригаде дакъа лоац.

ХIанз художественни самодеятельносте дакъа лоацараш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь литературно-музыкальни композици кийчъеш ба. Из программа цар хьехкарга совхоза клубе а совхоза отделенешка а.

Хьинаре дакъа лоац из программа кийчъеш совхоза болхлошта Адмиев СаIида, Елизарова Людмилас, Киселев Анатоле, кхычар а».

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 31 март, 1970 шу.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА БАРХIЛАГIА СЕССИ

ДIАХО А ДЕГIАЙОАЛАЕ КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Вален шарахьа хьалха араьннача номер тIа хоам баьча тайпара укх деношка Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета VIII сесси хилар. «Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста балхахи из дIахо дегIайоалларе де дезарехь» анга доклад яьча Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателя депутата М. Г. Гайрбекова аьлар:

— В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна коммунизм хьалъяча керда толамаш а доккаш лакхьбахаро лерригача халкъа социалистически лаь а йоржаъ къахьегаш ба советски нах. Цу патриотически болама юкъе хьинаре дакъа лоаш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша.

Пятилетка дIадахача 4 шера республика промышленни производства юкъера боарам 1,5-аза совгIа дегIабенаб, хIаьта къахьегама оасарле 32 процент лакхьенай. Юкъера лаьрхIай хIара шера йовккха юрта боахама валовни продукци 23 процент тIакхийттай цу дий шера. Цу шерашка финансирование ерригача источникагара республика халкъа боахамга дIадахийта ахча 789 миллион сом де.

Къаьстта лакхача темпашка дегIаяхай промышленноста кертте-ра доакъош — мехкдаьттех газ йоахкх, мехкдаьтта чакхдоккха, кхачан, машинашъю, металлообработка.

Пятилетка 4 шера ерригта промышленность хьийцача 24,3 процент тIакхийттад аланеш, ишта лакхьенний колхозной доходаш.

Дикка толамаш дахьал халкъа боахам дегIабоалабеча дIадахача, юбилейна хьалхарча шера.

Ерригга республика хьийцача тIехкхочашъяьй реализаце плана.

Толамца кхочашъяьй шера тадалин тIайна социалистически декхараш мехкдаьтта доахараш, мехкдаьтта чакхдоахараш, машинашъераша, энергетикаша, моттигерчен бытови гIулакхаш лечи промышленноста кхадприяташа, «Грозвино» объединене.

Ерригача промышленность 6,1 процент дегIаенай къахьегама оасарле.

Экономика айран къахьегамной материальни а духовни а хьашташ кхоачашдарен даьхье керда бехктокхаме лехкараш оттадаьд республика халкъе боахама хьалхашка юбилейни 1970 шера КПСС ЦК декабрьска Пленумо СССР Лакхехьарча Совета VII сесси решенешо.

Советски наьха цахара боарам лакхбара эшача керттерча хьалоеч цаI да кхачан промышленность дIахо дегIайоалар. Цудухьа оттаду Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето таханарча сессе хьатIадовгIача 5 шера кхачан промышленность дегIайоалара дош.

Докладчика дувц Октябрьски революци хилалехьа ерригаш а шин чхьагIар доакха заводи кагий пекарнеш а хьараш а тIехьа массехк кустарни предприяти мара ца хиннача Нохч-ГIалгIайчу Советски Iаьлал латтача шерашка ишта дегIаенай кхачан промышленность. Республике кардя хьалъяьй консервни, дулха, шурий, кондитерски, макаронни, длат охьа, чхьагIар доакха, кхачан промышленноста кхыйола предприятеш.

ХIанз 40 предприяти я цу даькъа чуйоагIаш. 1913 шера хецаш хинначул 300-аза дукхагIа я 1969 шера цар арахийца продукци.

Специализированни совхозаш а лаьрхIача 11 эзар гаI ва кхачан промышленносте болх беш. Ерригача промышленни производства продукцех 18 процент ду цу даькъо.

ЧIоагIга дегIаенай кхачан промышленность тIехкхьарча итт шера. Цу шерашка хьал а ер боли ба йоалланай республике дулха комбинат, шекар ду завод, кхоъ маькхаю завод, 9 чхьагIар доакхаа предприяти.

ЧхьагIара промышленность сихха дегIаяра бахьан да комсий йешамаш дукхагIа хилар. 1969 шера 10 эзар гектарга тIа мара ца хиннача комсаш 1969 шера 21 эзар гектарага кхоачаш тIакхийттар. 102 эзар тонн яр соали чуена комсаш.

Колхозашен совхозашен бьацадаьраш шарагара шерага дукхагIа чудахьаш хилар бахьан долаш шоаза дукхагIа арахец хIанз консерваш. 103 млн. условни банка я хIанз шера къераш.

ДукхагIа арахеш дулх, колбасин, кондитерски, макаронни изделеш, мерза шура.

Республика беррига къахьегамхоща цхьан пятилетка задениш кхоачашъена доккхий толамаш доах кхачан промышленноста балхлоша а.

Дий шера 20 процент лакхбеннаб кхачан промышленноста производства боарам. 150 керда изделеш арахаьа IомабеннаЙ предприятешка. Дукххача предприятешка къаьна оборудованеш хийцай.

Дукххача предприятий коллективаша толамца къахьегаш хилар белгал а даьккха, докладчико кертагIдовких республикерча Iалаьмете йоккхача бедала ресурсех лерттIа пайда эцаш ца хилар. Дукххача предприятешка эсала бу болх. Бахача цаха эшараша хьежача кIезига арахец кхачан продукташ. КIезига ца республика кхачан промышленносте реализаци яра а шоашта оттаьча ассортиментах продукци арахецара а план кхочашъ ца еш коллективаш. ТIехьаюсарашка я шурий промышленносте управлени, цунча чуйоагIа Грозненски шурий комбинат, Шелковской, Наурский, Сунженский даьтта доаха заводаш, Грозненски керттера дулха комбинат, Нохч-ГIалгIай шекара завод, «Консервплодоовощ» чуйоагIа заводаш, кхыраш.

План кхоачаш ца яра бахьан да резервех лерттIа пайда ца эцар, дукххача кулгалхоша шоаш марте латтача участкий балха бехктокхаме эгара дьалха шоаш хилар кхета ца дар.

Кхачан промышленноста министерства консервно - кондитерски комбината 1968 а 1969 а шерашка кхоачашъяьнзи продукцена реализаци яра план, доккхий зенаш даьд. Ишта во я цуи укх шера хьалхарча шин бетта ктогаш а. Цхьабакъда, комбината директора нов. Бакаева а министерствос а комбината болх тоабара де дезар дац.

Дукххача предприятешка лерттIа теркам тIабахийташ вала чIоагIга хотташ йола керда продукци арахецара гIулакха. Предприятей кулгалхой хьежа беза цу дешага, хIара предприяте оттке а чакхьхьа а еш продукце ассортимент шерьяра тIаерзаьь йола мероприятеш.

Кхачан промышленность дегIайоаллара шоаьтта бедали ресурсаш я Нохч-ГIалгIайчу хетаргахьарча расчеташа хьахьокх вай республике шера 20 эзар тоннал кIезигагIа боцаш хьуна соми 2 эзар тонн хьокки кийчбе товони хилар. ХIаьта вай кийчбер цу: 20 процент мара бац.

Цу торонех баккъонна пайда эца беза, цIашагIйохуш эза дIа-юха ухха заготовительни пункташ, цIаштIехьадакххка деза полуфабрикаташ хьаелга, царех продукци дукхагIа хьа а ец. Сомий бьацадараш, чуьцара балхаш шерра дIадоладенача кана уж талхаргдоаца гIулакх де веза. ХIанзза а доладали деза соми бьацадараш чуьцара кийчо а, договораш де деза, уж чуьцара графикаш оттаве, Iалашъе еза эшац йола тара, транспорт, кхыдараш.

Докладчико белгалъяьккхар дукххача предприятешка технологи, рецептура, технически условеш толхаешш хилар, хьаеш йола продукци дика хилийтаре къаьсам эсала лоаттабеш хилар.

Дукха моттигаш нийсло «Ачалукъ» завода арахеца хий торговле дIа ца эцаш, рецептура толха а еш мазхха булочни изделеш хьаяош моттигаш хул Назрановскаьна завода, Гудермесерчи МалеIабакерчан горпищекомбинаташка. Керда йолча хана дIахкачийтам мазхх тиканашка, дIалюха хьоча хана а телла ю. Эсала продукци арахецаш моттигаш нийслу «Консервплодоовощ» объединене, молочни промышленноста управлене, «Грозвино» объединене, Грозненски дулла комбинате.

Воалама реформа хьалашка чIоагIагIа къасаш лоаттабе беза производство эффективность лакхьяра, технико - экономически лекхамаш тоадара. Цу хьахьара пайда ца эцаш йола резерваш дукха я кхачан промышленносте. Эсала латт производственни процессашта механизаци автоматизаци яра гIулакх, организацонни кхоачамбоацараш хиларах, оборудование болх ца беш лаккагIа лаьрхIачул совгIа хецаш хьарах, болхлой балха гIара буълерах дукха балха ца йоа. Из бахьан долаш лерттIа дегIаягIац къахьегама оасарле.

Кхачан предприятий болх рентабельни хилар, ца ритмах дIабахар дукхача даьхе юрта боахама лоаттаеш бедал кхоачамбоалаш а дика хиларах тIайша да. Вай республика колхозашен совхозашен хIанз баккъонна IалашдаI консерваш заводаш бьацадараша. Дерригга лерттIа дац колхозашен совхозашен лоаттаеча продукце дикалгей дIачутела шура а дулха а хишалла теларгех дилдача а.

ДIахо докладчико дувц республика промышленность дIахо дегIахара перспективах. 1970 шера января РСФСР кхачан промышленноста министерства тIаийцача решенех 1971—1975 шерашка дукхха гIулакхаш де лаьрхIад мазхкъеча, кондитерски, консервни, йийи корта ца бохабу малараш деча, кхача предприятий материально-технически база чIоагIъяра, кхачан продукци арахецара алсамдаккхара, цул ассортимент шерьярах дикал лакхьяри.

Цу решенех лаьрхIад кхачан промышленноста мазкхъеча предприятей мощность лакхъе. 1969 шера дийнахьа буси 275 тонн ца хиннача цар 1975 шера 445 тонн ергья. Реконструкция ергья овощно-кондитерски комбината а.

Наха кхачам балла йий арахецара 1974—1975 шерашка Грозне хьалъе лаьрхIад корта ца бохабу меларии арахеца шеч а йолаш йола йий ду завод.

Вай республике а цул доазонал арахьа а чIоагIа хотташ да «Серноводская», «Ачалукъ» яча минеральни хий. 1969 шера 14 млн. шушта лоархIам болаш арахецаш хина из 1975 шера 30 млн. шушагта кхоачаш дукхагIа арахеца лерхI. Цу гIулакха 1972 — 1974 шерашка хьаерга минеральни хий арахеца керда завод, кийчъя хьаьнай «Ачалукъ» завод хьалъе эша техническе обоснование а.

Чухьхьа комсаш дукхагIа хилара дуваденна чхьагIар дахкара цхьана 6-аза дукхагIа арахеца лаьрхIад комсий хий. Цу гIулакха Шелковской райпищекомбинате хьалъе лаьрхIад шера 10 млн. условни банка арахецаш йола цех.

Дикка алсамдаргда республике консерваш арахецар. 1969 шера 103 миллион условни банка арахийцача метте 1975 шера 200 млн. банка хецаргья. Реконструкци ергья Ассиновски консервни завода, арахеца консерваш шера 35 миллион условни банка йолаш тIа я кхеташ. Самашкински заводе арахеца консерваш 18 миллион банка, тIакхетергья, Грозненскичоа хецараш — 5 миллион условни банка.

Оборудованена модернизаци, производствена процессашта механизаци автоматизаци а лерхI. Цо тово хулийтаргья 1975 шу тIакхочачек республике кхачан промышленноста предприятешкен «Консервплодоовощ» трестел механизаци боарам 80 процентага кхочаш лакхбе.

Къаьстта теркам тIабахийтаб Министерства коллего «Консервплодоовощ» объединене предприятий производственни база дегIайоалайра.

Совхозашка бьацадарий ассортимент шерье, дIоахала новкъесталне чхеду бьацадараш дукхагIа хилийта, Iаьна лаьрхIа дукхагIа керда бьацадараш дIаувттаде, кхы гIулакхаш де лаьрхIад.

Уж белгалъяьха мероприятеш чакхъйаьяра чIоагIа оарцагIъала езаргья республика Министрий Совета, Министерствий, управленей предприятий, совхозий кулгалхой, городий, районий, юртий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий. Де дезар за кулгалхара боарми лаьлхаьиа латта декхараш кхоачашдарах бола бехктокхам лакхбар.

ХьатIадоагIача ихе шера иштта доккхий декхараш латт шурий, дулха, масло-жировой, шекара, чхьагIар деча промышленноста предприятий коллективашта хьалхаика а. 1971—1975 шерашка дикка дукхагIа йоахецаргья мерзача шурий продукци.

Пхе шера 28 процент тIакхетаргда Грозненски керттерча дулха комбинате арахеца дулх.

Кхачан промышленноста дерригача доакъошта хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашделга дукххача даьхье колхозашен совхозашен юртбоахамо продукци яккхера а кийчьяра а даькъе шоашта оттаяь задениеш кхоачашарах тийша хургда.

Юрта боахама Министерства, «Скотоотхорг» треста, «Консервплодоовощ», «Грозвино» объединеней, юртбоахама продуктеш кийчъеча цIарна тIехьожам лоаттабечен Пачкхьалкхен инспекцо, колхозийи совхозийи кулгалхой декхар да продукце дикал лакхьяра цо чакхйоккха предприятешка Iалашьяра.

Продукце дикален из дIалара хаший дешаш договорашта къоастадаь хила деза, шиъ договоршка декхараш кхоачаш де дар бехктокхаме а оаш.

Республике кхачан промышленность дIахо дегIайоаллара дешаш толамца кхоачашдара оттаь капитальни вложени план кхочашьяе еза. Ориентировочни расчеташка диллача 1970—1975 шерашка кхачан промышленноста дерригача доакъошка гIишлошьярга дIадахийта лаьрхIар 35 миллион сом да.

Белгалдаккха деза тIехьхьарча шерашка кхачан предприятеш хьалъяра гIулакх республике во латташ хилар. Керда гIишлош хьалъяра а производственни объектишта реконструкция яра а хьалийца ахча шерра шера пайда ца эшаш дусаш, керда предприятеш болх бе йолалийтава ханаш гIишлошъерий а заказчикий а бехках тIехьаййиккий.

Капитальни гIишлош хьалъяра боарам лакхбаларца дуваденна кхачан промышленноста министерства, предприятей, объединеней, подрядни гIишлошъеча организацей кулгалхой де дезар да кхачан предприятеш хьалъяра новкъарло еш мел дар дIадаккхар.

Укх шерре а хьакъоастае еза керда гIишлош хьалъергIола участкаш, къоастале деза проектносметни документаци оттадара объекташ гIишлошъеча организацей планашта юкъе яхийтара, производственни база чIоагIъяра, кхыдола дешаш.

Ше доклад чь воаллаш йоах нов. Гайрбекова:

— ХIанзарча хьалашка да тIехьа лоархIамегIа дуа экономически дегIахара факторах: продукци дукхагIа арахецар, цун дикал лакхьяр, технико-экономически показателаш тоаяр.

Цунна дуваденна чIоагIа лоархIаме да Iалманен техникаен карагIдаьннача кердагIарех производстве пайда эцар, техникахь, бедалах, материалех пайда эцилга тоадар, производства ерригача сферашка хIаман кхомбелга тоадар. ЧIоагIа теркам тIабахийта беза ерригача производственни процессашта механизаци яра.

Предприятей коллективай декхар да производства резервех пайда эцилга тоадарах халкъа боахама экономике режим чIоагIъярах долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК нисьмога хьежжа производства хIара участке бедала, материалий, доагора, электроэнерги кхомбара, резервех пайда эцилга тоадара лаькъера хоадам болаш йола планаш оттаяр.

Городий, районий, юртий Советий исполкомий декхар да резервех пайда эцилга тоадарах экономе режим чIоагIъярах лоаттабеча къовсама керте оттар, беррига депутатий къахьегамхойи цунна юкъеозар.

Производства эффективность дIахо лакхъяра декхараша дIадех предприятешка бу экономически болх тоабар, боахама - финансови деятельность тоаяра керда формаш методаш юкъейоалаяр. Цудухьа кхачан промышленноста министерства, объединеней, предприятей кулгалхоша де дезар да доладара керда система чакхйоаккхачара кхоачамбоацараш дIалахар, реализаци еча продукце объем лакхъярах производства рентабельность лакхъярах къастта теркам тIабахийтар.

* * *

Прониех эггара хьалха къамаьл дар «Консервплодоовощ» начальника депутата нов. Горошкос. Тха объединена керттера декхар да бьацадараш, сом чуэцилга алсамдаккхар, хIаьта царца городашка баха нах Iалашбар консервни промышленноста мел эша бедал хилийтар, хьун сом, дукхагIа кийчбар, аьлар цо.

Объединена юкъейоагIа 4 консервни завод, хIаьта цар пятилетка дий шера дикка дегIадоаладаьд валови продукци арахецилга. ДIадахача шера 1965 шерарчул пхи миллион сом дукхагIа реализаци яьй продукцена. Эггара дукхагIа консерваш хьаьяь Самашкинскийи Сунженскийи заводаша.

Укх тIехьарча хана дукха керда оборудовани оттаьй заводий цехашка. Къаьна оборудованеш кердачуйца хувцаро йийи хилийтар производства цхьайолча процессашта механизаци а. Консервцикаша арахеца йоалаьй 25 тайпа керда продукци.

Цхьабакъда, белгалдаьккхар нов. Горошкос, заводаша ший пайда эцац оборудованех, во продукци арахецаш моттигаш нийслу, кIезига кийчбу хьун сом, хайра лакхлац къахьегама оасарле. Укх тIехьарча дий шера дикагIа болх бе яьнай объединене совхозаш. Бьацадараш кхеду лаьтташ 500 гектар дукхагIа хиннад, 9 эзар тонн гаргга дукхагIа чуийцал бьацадараш. ХIанз къаьстта теркам тIабахийта беза, аьлар оратора, бьацадарий хьукъьям лакхбара.

Юкъера лаьрхIача гектара тIа 145,2 центнер мара чуэцац уж хIанз. Цун бахьан: лаьтта леладара культура лоха хилар, мел эша минеральни удобренеш ца хилар, Шепхаьтта товде дезаш да специалисташи квалифицированни болхлойи кийчбара гIулакх а.

ДIахо нов. Горошкос дика довзийтаче а довзихаш дийцар 1969 шера балха итогаш, нIераш аьлар хаоттамо хьелаш кола доллаше а дика толамаш даьхарий, консерваш дукхагIа арахецара шорэ торонех пайда ца ийцарий.

Пятилетка дийлагIача шера итогаш колхозийи совхозийи собранешка, партийно - профсоюзни боахамен активашка йийцай, белгалдаьа кхоачамбоацараш балха юкъера дIадахара до дезарий, керда социалистически декхараш тIаийцад.

Масала, 1970 шера объединене промышленни предприятешка арахецаргья бIаь эзар банка консерваш, лакхъергья цар дикал, шорьергья продукце ассортимент. Юбилейни шера совхозашта чуэцаргда шоаьттьаен итт эзар тонн совгIа бьацадараш, ДукхагIаче даьхье из до вIашттIехьдаргда культурий хьувкъам лакхбара чотах. Бьацадараш кхедергдолаш специализаци ергья совхозаштен заводаштен. Укх шера Грозне къахьегамхошка дукхагIа лоакаргда хьалха хьадоала бьацадараш.

«Консервплодоовощ» объединене ерригача предприятей коллективаша дег тIара къоабаллаь тIаийцад КПСС Централни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Болхлой собранешка белгалдоах производства резервех дикагIа пайда эцарах экономе режим чIоагIъярах де деза гIулакхаш, аьлар нов. Горошкос. В. И. Ленин ваь 100 шу дуза де кердача толамаша дезде гIерташ шерра яхь йоаржаъ къахьегаш ба колхозхой, совхозий болхлой, промышленни предприятей коллективаш. Дика кийчо яь дIадолалаьд кханкара дIаьстам балхаш.

Трибуна тIа ва депутат нов. Туреев — город Грозне Октябрьски райисполкома председатель. Республика беррига къахьегамхой санна тха района мехкдаьттахойи предприятей болхлойи, аьлар цо, сийлахь - воккха баьча ваь 100 шу дизара дикача совгIаташца накъаьхи кийчлуш ба. Района къахьегамхоша пятилетка дий шерен шиъ беттен план 51 ди хьалха кхоачашъяьй, планал совгIа арахийцай 3,8 миллион сома продукци. ЧIоагIа хьанна айденна болх бу «Октябрьнефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллективох машинашьхахоштен. Сессе хьалачой деношка Гудермесски майдан тIа дукха мехкдаьтта доала моттиг кораьй кIоарга буруя деттача Октябрьски конторы бурудеттаршта.

Цхьабакъда, аьлар оратора, производственни план кхоачашъяц консервно - кондитерски комбинато. Цо арахеца мерза шиш дукхаза а брак даьд. Бедде ца хилар, цаьха къахьегам во вIаштIехьбаккхар бахьан долаш лерттIа пайда эцац оборудованех. Цу предприяте балха йоагIаш йола терко ца кхачан промышленноста министерства а. Тхона хетаргахьа комбината цхьайола пехаш специализированни предприятешта дIаелча нийсагIа хургдар.

Массанахьа санна тха районе а дувнаш да «Халкъа боахама производства резервех пайда дикагIа эцарех экономе режим чIоагIъярах» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Из массанехьа дIадоахийтара, кхачан промышленноста предприятей болх тоабара йолча торонех пайда эцара теркам тIабахийтаб хIанз районни партийни организацей исполкомох.

Ийс шу да Нохч-ГIалгIай шекара заводо болх бу. Цу юкъагIа кхоаттъа эзар тонна гаргга шекар дахкхад, хIаьта шекарта дIадолар, шоаза лоххдаь, — аьлар цук директора нов. Горшкова. Цу шерашка тха предприяте хьалкхийнай къамаш кадраш: еменай начальникаш, аппаратчикаш, кхыбола а специалисташ.

Шекара промышленноста «Росглавсахар» КъилбиседаЬ - Кавказски управлене, кхачан промышленноста министерства дайм новкъостал ду тхона керда оборудованеш материалаш кхухьийташ, специалисташ хьежабеш.

Совхх тхона новкъостал деш вар Ново - Кубански шекара заводера хьайта 60 специалисти болхлох. Цох дукха беркат даьлар. Технологически режим телхи ца еш болх бе аьлар завод, кIезиглалар зехье доши хинна рувкъа, хьалагIа харцахь эксплуатаци яр бахьан долаш нисткъета йохаш хаина оборудованеш даккха гIалат доацаш болх бе аьлар, ши процент дукхагIа даьккхар шекар, лакхьелар пуьш дикал. Цо цIаьхха а къахьехар — дерригга а технологически режим чийса делаеш оборудованеш дика йоазаен специалистех, болхлоех тийша долга.

17 процент шекар доалла свекла чакхьиякха лаьрхIа хьалвь я тха завод, йоах, нов. Горшков. Бакъда, оаха чакхйоакха свекла дукхагIъар а 14 процент шекар доаллаш мара яц. Цудухьа укх трибуна тIара Нохч-ГIалгIайчен свекла делаераша, юртбоахама специалисташка кхайк со: сарнагIдовла шекар дукхагIа лоалла свекла ихера а хьувкъаяра а. Цох боккха пайда баргба колхозашта, совхозашта, пачхалкхена.

Шекара завода специалисташ чуIе цIенош хьалдара новкъостал дар дех оратора. Город Аргун сиха дегIайоагIаш латт, аьлар цо. Укх тIехьарча кхаъ-шиъ шера ухказа хьалъяьй керда йоккхий промышленни предприятеш, цхьабакъда, городе ца культура Дворец а мегаргIола клуб а.

Шаьлара района юртахкара болхлой хьаккхувлаш а уж юха цIакхувлаш а доккхий зенаш хул завода. Цу гIулакха лелаю грузотаксеши грузовой автомашинаш. Къахьегама оасарле лакхьяра, продукцега дIадолар доккхара цо чIоагIа новкъарле ю тхона, йоах оратора. Цул совгIа из ерригга автотранспорт тхога чьалуча хана а тIалъекмаш яр, хIаьта хIанз юхейисер а пайдана йолачо кьынай. Цудухьа РСФСР кхачан промышленноста 5 автобуси цхьа автохрани хьожайора чIоагIа новкъостал хулар тхона.

В. И. Ленина юбилей сийна тIаийца декхараш толамца кхоачаш а дий керда сезон хьатIакхочаш дика кийчьергья оаха тхоай завод.

* * *

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сессе дувца дола боккха лоархIам болаш да республика кхачан промышленность дIахо дегIайоалара. Кхачан промышленноста хIара шера дукхагIа арахец консерваш, минеральни хий, макаронни изделеш, кхыйола продукци. БIарча хаьийсача министерствас 24 декабре кхоачашъяьд 1969 шера тIаийца хиина социалистически декхараш.

Иштта дика болх бу юбилейни шера а. Консервно - кондитерски комбинатагара дIа мел ийккхача предприятеша, аьлар депутата нов. Ляпинас — республика кхачан промышленноста министра кхоачашъяьй шин бетта план, толамо кхоачашъю марта бетта задани а.

Производство дегIаяхула, керда тайпа продукци арахеца вIаштIехьдовл керда техникен технологи балха юкъеяххьар, производствана механизаци яр бахьан долаш.

Къаьстта гIадвугаш да, аьлар нов. Ляпинас, къахьегама оасарле болхлой алапел сихагIа дегIаухаш хилар. Кхачан промышленноста предприятешка болх беш ба дукха гонзавчаш, коммунистически къахьегача ударникаш. Церех ба новкъостий Степаненко, Шерелева, Сабурдалиева, Полушкина, кхыбараш а.

Доклада тIа белгал ма дарра, тха балха юкъе хIанз а дукха кхоачамбоацараш да, йоах оратора. Масала, юбилейни шера хьалхарча шин бетта план кхоачашъяц йий предприяте, хIаьта ворхI предприяте арахецача продукцега дIадолар дукхагIа хиннад. Дукха болх бе беза ассортимент шерьяра, предприятешта реконструкци яра, уж кердача толашагIйолча оборудованеца кийчъяра, кйдархой хьамташ дикагIа кхоачашдара.

КПСС Централни Комитета декабрьски Пленума решенеш кхоачашъяра, предприятешта довл делга тоадара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, хIара болхлочун, специалиста бехктокхам лакхбара да дезарий мероприятеш оттаеш да тхо партийни организацеца цхьана, аьлар нов. Ляпинас.

Гуракъе доакхашка сом кийчбе а из чакхбаккха а йаш йолаш я тха райпищекомбинатий. Бакъда дерригга юхатетт автотранспорт ца хилар.

Укх юбилейни шера республика кхачан промышленноста болхлош а кхоачаш деза декхараш доккхий а бехктокхаме а декхараш да. Алхха иштткий низах кхоачашдулургдац уж. Цудухьа моттигаш карча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, Советашта шоашта дулаш дола новкъостал де деза царна.

Трибуна тIа ва республика торговле министр нов. Мирчев. Денна лакхлуш латта къахьегамхой хьашташ дикза кхоачашдара торговле культура лакхьеш, экономически реформа луча совлепех кхетамце пайда эцаш болх бу республика торговли предприятеша, аьлар цо. Укх пятилетка дикка лакхьенай торговле товарооборот, къахьегамхошка дукхагIа дехкад тайп-тайпара товараш, Наькха хьашташ дикза кхоачашду, хIаьта торговле культура лакха я к нов. Аракелов керте латтача № 7 йолча тукай, «Старогрознефть» ОРС-а чуйоагIача нов. Гонтемиров заведующи волча тика коллективашка. Цига массаза а хул наха эша продукташ, ийкархоща Iымерза ба тиккай болхлой.

Цхьабакъда иштта боах бац массанахьа а. Доклада тIа ахькача тайпара цхьайолча хана тиканика хилац наха хIара денна эшаш дол товараш: шекар, сийна, тух, кхыдараш а, йоах нов. Мирчева. ДукхагIача даьхье из республикин Госпланек кхачан промышленностой цхьа чIоагIъяь планаш массехказа хувцдаь, масала, массанена а хоа бIаьстийн аьхкийн наха сайаш дукхагIа эшалга. Бакъда, цу хана уж кIезигагIа лайт торговли предприятешта. Иштта хул минеральни хий доххар хьайцача а. ЙIайхача хана из кIезигагIа лу тхона, шелъелча, хана дукха ца эцача хана — шортта. Тиканаш кIезига хул наха хоаттам йола консерваш, конфеташ, кхыйола продукташ.

Грозне а республике а эсала юкъеяххухь кердача тайпара — самообслуживание дьпсаде нах белга. Цигь даке тикай болхлоша а лерттIа хьаллацан ца кердахар, бакъда, цул керттера бахьан расфасовани товараш ца хилар да. Цудухьа, аьлар дIахо оратора, оаха дех вай сессе дакъа лоацача РСФСР кхачан министра заместителя нов. Куприякова цу даькъе тхона новкъостал дар. Тхона эш мазкхт, целофан, кхыйола упоковочни материал. ХIара шера дукха сом, бьацадараш, коартол йоа уж лелаш хранилищаш ца хилар бахьан долаш. Из гIулакх а кхы а дIа ца йолийташ къоастале деза.

Шоашка доагIача даьцах республике торговле болхлоша дерригга а лерга къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачашдара, торговли предприятей болх тоабара, В. И. Ленина юбилей дикача совгIатащца деззара, аьлар нов. Мирчева ший къамаьл чакхдоалаш.

РСФСР кхачан промышленноста министра заместителя М. М. Куприякова КПСС XXIII съездо хьалхашка оттадаь декхараш Рессе кхачан болхлоша кхоачашдарах дийцар. Нохч-ГIалгIай АССР консерваш, мерза йоттачен, минеральни хий кхачан промышленноста кхыйола отраслеши дегIайоалларя до лерхIараш дIадовзийтар.

Вай республика кхачан болхлошта карагIаьнмараш белгал а деш цхьанца йолча отраслейн предприятешта балха нийслуш долча кхоачамбоацарех дийцар цо, пайда эшанза йиса резерваш белгалъяьхар. 1969 шера прибылех йола план 441 эзар сомо кхоачашъяьц консервщикаша. ХIан за лоха я мощностех пайда эцара коэффициент. Лакхьенняц 1969 шера къахьегама оасарле, 1969 шера хинначох 79,6 процент мара ц из. Шера — шера кхоачам ца еш хьайоагIа сомий бьацадарий бедал эцара план.

Нохч-ГIалгIайчене йоккхий торонаш я яьна сом Iалашбарих цунна переработка ярах, кхьабакъда цу бедалах таттера эсала пайда эц. Дукха де ца деш диса кхачан промышленноста предприятешка арахецача продукце дикал хьакъехьа а. Масала, 1969 шера Грозненски консервно-кондитерски комбинате арахецача продукце дикалга хьожаш, хьажа аьнна хьайийцача продукцех 73,6 процент брак хилар. Арахецача продукцел дикал лоха йолаш моттигаш нийсъенай Грозненски маьхка йоттача комбинате, шекар доаккхача заводе, Грозненскийи Самашкинскийи консервни заводашка, Гудермесски горпищекомбинате иштта кхыча предприятешка. 1968 шерага диллача 1969 шера дукха лакхьенний массехк тайпа изделеш во могаеш тийжа рекламацеш.

ЦIенхаштта кхоачамболаршта кхачан предприятеш хьалъеш п. Кхачан промышленноста болхлошта хьалхашка латта декхараш малагIаш да аьлча, уж да производства резервех мазулла дикагIа пайда эцар, дикал лакха йола продукци дукхагIа арахецара нунна республика бахача наькха хьашташ дикагIа кхоачашдара; отрасле технически прогресс сихагIа дегIа а кхувлаш цун лерда тIа производства эффективность лакхьяр; кхом бара режим цIенхаштта лоаттаелга; болхлой къахьегамен бытен хьалаш тоаделга, производства культура лакхьелга.

Пятилетка дийлагIча шера шоай коллектива даьхача толамех дийцар вина - коньячни комбината производственни отдела инженера нов. Борисова. ХIаьта уж кIезига а дац. Масала, продукцена реализаци яра, аьнарахь, коньяк арахецара плана тIехкхочашъяьй. Укх тIехьара шераш хьийцача соахк эггара хьалха кхоачашъяьй расфасовани совгIата лаьрхIа коньячни наборах кийчьяра плана. Товарни продукци арахецарга дIадолар дикка лоххдаьд. Болхлой алапел дукха а дукхагIа лакхьяьй къахьегама оасарле. ДIадахача шерашкарчул кIезигагIа хиннай 1969 шера продукцена яйта рекламацеш.

Коньячни комбината болх тоабара продукце дикал лакхьяра дамчох а де лерхIачох а дийцар оратора. Масала, коньячни спирт довккхалга дикка алсамдаргда, боагарски шин установка болх бе йолайча. Хьалъеш латт коньяка термически обработка ергIола цех, цу тайпара кхыйола мероприятеш чакхйоаргья.

Комбинате хIара денна шерлуш латт В. И. Ленина 100 шу дизара сийна лаьржа яхь. Балха тIа кердa толамаш даха, коммунистически къахьегама коллектив а дла иIи яккха гIерташ къахьег винно-коньячни комбината болхлоша.

РСФСР дулхен шурани продукце министра заместителя Л. Е. Бурцева белгалдир, КПСС ЦК декабрьски Пленумо юрта боахаман керттерча даькъе хьайбай боахамо дегIаболабеча белгалаь кхоачамбоацараш дикза Нохч-ГIалгIай республика а довгIаш хилар. Шурах хьайбаштен закупка яра план кхоачаш ца яраъ 1969 шера дулхен шурани промышленноста предприятеш продукце дукхагIа долча керттерча тайпай валанех лоархIайинзар. Шуран промышленноста реализаци яра шера план 60 проценти дулха 80 проценти мара хкоачашъяьц.

1970 шера шурах дулхен закупка яра план лакхьяьй республика. Цудухьа юртбоахамен заготовительни организацеши болхлоша дулхен шурани промышленноста болхлоша цхьан шу дIадоладенна иккхьанца деза дерригга де деза хьайбаштен, шурах, кхо тIавча балхараштен контрактаци яра договораш сихагIа оттадаь чакхдахара.

Укх тIехьарча шерашка лоархIаме боля чакхбаьккхаб шурани дулхен промышленноста материально - технически база дегIайоалаяра. Цхьабакъда республикана хьалецаш йолча капитальни вложенех бизза пайда эцац, цудухьа гIишлошъяра планаш а йизза кхоачашъяьц, ДукхагIа йолча гIишлошъечек подрядни организацеша хIанзалца де дезар доадем гIишлош еча этта хьал тоадара. Дукха я гIишлош материалашка, механизмашка, болхлой кхадца во Iалагъю объекташ.

Нохч-ГIалгIай АССР дулхен шурани промышленноста лардаш дIа-хьа вийсъяра технико-экономически разработкаш ч ахараш дувзаденна 1971—1975 шерашка, 1980 шера перспективе а йолаш, дукха керда мощносташ балха юкъейоалае лаьрхIад, цунца дуваденна республика Министрий Советага декар хургда гIишлошъяра хьахецача средствех бизза пайда эцилга Iалашдара гIишлошъеча бола тоабе новкъостал де.

Дукха да де дезаш торговле сето дIаухийташ йолча дулхен шурани продуктай дикал лакхьяра.

Халонаш дукха нийсъенна йолаш а 1969 шера керттерча технико-экономически хьокхамех лоархIайир Грозненски консервно завода коллектив, — аьлар сессе къамаьл даьча завода болхлочо, депутата И. И. Емельянова. Толамца кхоачашъяьй укх шин бетта программа а. Цхьабакъда со дувца гIертар тха балха новкъарле еш дар да. Геттара къаьна я Грозненски консервни завода гIишлош. Производственни программа лакхьяларга хьежача лерттIа бола бара торонаш дац цу гIулакхо. Завода оттача ннклара цун хоара тарин цех арахьккха еза, овощехранилище хьалъе еза. Уж дешаш къоастадара лакха латтача организашта новкъостал эш.

Болхлой ца товарах нийслуча халонех дувц нов. Емельянова. Общежит да завода, берий комбинат яц. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарле ю дIаухаргболаш заводе нах социабара.

Трибуне тIа ваал «Росглавшина» главка начальника заместитель В. С. Короткова. Укх тIехьарча шерашка Нохч-ГIалгIай АССР комсаш леларга чхьагIар доакхарн гIулакх тоъал дегIадрах дувц цо. ХIана «Грозвино» объединене чуйоагIа шоай кара нийс чхьагIар доакха завод а йолаш, 16 комсаш лелаю совхоз, йиъ къаьста чхьагIар доакха завод. Валови комсаш чуэцалга 1965 шера 62 эзар тоннагара 1968 шера 90 эзар тоннага дIаккхачийтад объединене боахамашка. ХIаьта 1969 шера комсаш ихера Iалама хьалеш дика ца оттар мара кхы бахьан доацаш 60 эзар тоннага кхаччалца лоххенна́б чуийцача комсий хьувкъам.

Объединене совхозашта къоасам лоаттабу комсаш нийлхьяларца. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка, къаьстта Надтеречни группе из болх эсала лелабу.

БIаьстан кхашкара балхаш хIанз дIадолаленнача хана ебоахий къахьегамхой, специалисташ чIоагIа дагахоабца хила беза комсий кургбола хьувкъам уж йалхаш ханнахьа чакхдахарахи цар дикалахь тийша болга.

Винзаводий балхах дувцаш, оратора белгалдир, пятилетка шерашка комсашта переработка ейга 1965 шера 40 эзар тоннагара 121 эзар тоннага кхаччалца лакхдиннал. Объединене заводашка дикк тоелуш латт производства технологически процессаш. Цхьабакъда «Грозвино» предприятешка арахецача продукце дикал оарцдехаш я. 1969 шера кийдархошен дикала йолча пачхалкхьален инспекцен шоаттъанел совгIа рекламацеш йитай. Къаьстта эмга хьалтIе да гIулакх Червленски винзаводе. Къамаьл даь воалаш гIишлошъерий цIерагIа массехк замачаца йир нов Короткова, Республика подрядни организацеши йолагIа терко из шоай договоран декхараш кхоачашдара.

Пригородни района бьацадарий дулха-шурий база чIоагIъяра хетадаь дар КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретара Ю. В. Сухорукова дза къамаьл.

— Грозненски район — аьлар цо, — мехкдаьтта Грозне къахьегамхой бьацадараштен сомаеи кхачан промышленность бедалцеи Iалашъеш я. Эффективность лакха йола специализированни сомий бьацадарий боахамий хьаннинад районе. Цу юрта боахама отраслешка шера шера дегIаухаш латт технически прогресс. Дукха болхаш даьд теплично-парниковой боахам дегIабоалабера. Лакхача квалификацие бьацадараш лелaдерий, сомий бешмаш лелaдерий доккха эшар хьаьхиннад тхо долча.

Цхьабакъда бьацадарий бедлаш дегIаккхувлача дукха я тха пайда эцаза йиса торонаш. Заготовкай объем йоакха хиларца дуваденна цхьадолла дешаш юкъарча низаца чакхдаха дезаш хул. Материальни база чIоагIъяра, хий дехкара сет шерьяра мах бечен транспортни организацей болх дикагIа вIаштIехьбаккхара дешашта теркам тIабохийт оратора.

Грозненски маькх еча комбината болхлочо В. И. Шепелевс белгалдир В. И. Ленина 100 шу дизара вакъадолхаш тIаийца социалистически декхараш шоай коллективо сийленца кхоачашдеш хилар. Цхьабакъда карагIдуалараш кхы а дикагIа хила мегар, нагахь санна коллективна хьалхашка хIара дийнахь новкъарлеяш ца нийслора. Пхи шу совгIа ха я къаьна оборудованеш латтача № 1 йолча маьхк еча комбината реконструкци ергья кхаш къамаьлаш ду. 50 процент балхаш кулгийша ду цига. Цу тIа ида а Iететтe халонаш материально-технически Iалашо во вIаштIехьъяьккха хиларо. Нах тоъаш бац комбинате, наха чубахача цIеной фонд, общежити, бийсан сменаш дIахьа кхувлара автобус яц. ДIахо уж кхоачамбоацараш кIадахара РСФСР кхачан промышленноста министерствагара новкъостал дехаш къамаьл дир нов. Шепелевс.

Дийнача дешах Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета сесси шерра решени тIаийцар.

«СЕРДАЛО»
3-ле оагI., 31 март 1970 шу.

Тхьо шу соьгIа за я со кIант со волча Назранерча мельзаводе болх беш вола. Безабеннаб сана сай болх, коллектив, укказа беха мах. ЧIогIденнад доттагIал.

ХIинз тхоьй ма хулла дукхаргIа тьнар, низ тIебазийта юбилей сийна хьье а дьнна котайо йиъда Нерташ дй тхо. ДIабахача шин бетта программа тIеккхочашъяьй. Заводе эггара халагIа лоарх! аз кулгалдеча грузчиккий бригада болх. Ба я бац из атта. Назранера етта дIа мел йода вагон кулгашца бетт, атта хьа мел йоагIараш кулгашца Iойовссаю. ХIьта хоьш ма дий из хIора шера дукхагIа хулга.

Бакьде, тхо бахьан доллаш хIема юкъагIдусаргдац. Тхоашта мелла хало хуле а йохоргьиц оаха заводa юбилейни къахьегама ритм.

Кхы а дукхагIа дагIара низ болаш сана хет дIадаха тIема денош, цига эза хало дагаехача. Укх чIеххьарча хана наст-наста, хьалхашка ух сона уж унзара, къизе Iееждале суртащ. Из хало лейнача наха, цига моастагIчоа духьалъттача наха карагIа ца доллаш тIема хургдац аьнна хет.

1941 шера тIом болабеннача хана хIаьтта яраьлина яр 120-мили-

Фашистски Германи эшаь 25 шу дизарга

УЖ ДЕНОШ ДАГАДЕХАЧА

матроии миномётащ. Царах цаI сога кхаьчар. Пом чанхбаллаца сана юхера дIахланзар из, Массаци гореда кхаьчар из соца, массахназа хил дезьа ьылар, массохназа чураьнна моастагIа юкатехар.

ДагарбоаIац Донбасса гаьна бовц цаш Саур-Каш аза гуа къуесаш немцаша бaь тIом. Дийнахь циьа а шоаза а дIа-хьа карабодар из. ХIаьта юххера а из тхога кхача беззар: цу тIа чIогIIеннар волаоо хала вар. Са расчетаца 6 саг вар. Шиъ мара висанзар цахеддаш тIом баьча цу кхьа дийнахь. 6-на ба беза болх оаха шинне бора кIанз. Моцденнача, хьогдаьннад, низах дахача тхона юкъ-юкъа немций самолеташа Iочукхуссаш кхьехташ а дар, сеций тIом, хьаьтIадуьла, тIеккха дийна дусаргда ше, бела кхача хулийтарг ба шоана, нзаш. Бакьде, цу хабарах Iаьоала дагаволаш саг вацар. Хоьра тхона

немцаша дуьцар малагIа «тахарде», хоьра сентешта из фу эшаш вена вай мазке. ЧIогIагIа хало мел кхуда, моастагIчуна духьала-ре дарзал, эгIазал дукхагIа хулар тхо.

ЧIогIа Iаьржа енаяр юхера бийса. БIалла дага а дацар немцашта цу бийсан тхо шоашта догIала гIоргдий. Цу тIа, цар низ яходабенна дIабаьннаб, шоаш хьакара боагIаргба яхаш хиннабар уж. Бакьда, бийса тIеккьаякача хана тха миномет юхьа боалелча хейра царна тха иах кIезига бисабале я низ кхоача ца беннилга. Теххаеш юзза дIатIаззар оаха царна са миномет. Из йолалуше тха сенташа втана йир, прожекторашца моттиг сийрда е йоахаш. Кулгаш урагIдахийтар оамхараша.

Тхо тхоай Даьхенна мутIехьа хилар, тхоаш котдаргхилар тешаш хилар дар тхо орцагIдаьлар тхона

хьанар тийннар. Из операци ерах III степена Славе орден елар сона.

ТIом тIа хIара соьат, хIара ди, бийсаш ший тайпара эзамой 4. Хьа кийчваларгa хьажжа чакхвоал хьо цига. Салтечоа эггара дукхагIа эшар да шуй топ цIенен динен лелаар. ТIом безаш денеча соакьата цу сей миномётах воалдар со масса хана а: даьтта хьокхаш, сетталаш хьа а лыла маьлла, фига йокьаеш, къосгаеш. Цудукха цIенкха я со кIалантацер цо. Миштта ду-кх хIанз а: Iа хьай балла моттиг, станок, инструмент цIена, хоза лелайойя аттагIа хул болх ба къахьегама, оасарла лакхлу-тIеккха цу гIулакхо юзера а хьа сий ма доаккхий. ХIьта фийлаа, лакхара сакхетам, хьа эшача вийча зилар оамалаш сагах яхна елаш а.

Цхьа Карпатешка го бир тхона немцаша, тха тхоай бIуцара буззам болa а ба. Доккха за хургдолаш дар фушагIа дь а тхона го баьрий мел низ ба, мичахьа ба аьнна ховм ца бича. Кхьычахьа гIолла пулеметаш теха цар таркам дIетIа а занйта теккаш тхоай баршта тIакхьчар со. СогIара даннош хейнача шокхар 5 салдат дахалесьа бокабир немций го. Цу тIема кIур, тата дижадецар са наькха тIа комендовнес II степена Славе орден оллеча хана.

Цул тIехьагIа со хилар Берлинагахьа Советски Эскар дIададаш городаш мукъа мел йоахача дакъа лоацаш. Чехословаки мукъайоаккхаш «За освобождение Праги» яхь медаль елар сона. Юххера минометаш Берлина йийттар аз. Чура ствол шаьрьеннар са миномете. ЮхьеоагIаш Ленинграде «СалаIа» витар аз из со тIемах чакхваьлинна, хийла моастагI юхатоха аьшка ташема новкьост.

НагахьсанIа со эшаш из санна моттиг нийслойя къы яр ба йолларгьа аз. ХIанзара миномётар цунна тара яц, хIаьта а со Iаьма хулг кхетаргда царех.

Л. ТЕР-ПОГОСОВ,
Назранерча мельзавода белхло, Славе ордений кавалер.

КНИЖКА—НАХА ЮКЪЕ

Сунженски района Первомайски юртара библиотека чуйола цIа доаккха дац. Бакъда, даим хьалхьаза нах хул библиотеке. Кьахьегамхой, тайп-тайпарча дешара заведенешка дешаш бола заочникаш, школа дешархой, пенсионераш ух укхоза шоашта эшаш дола учебникаш, справочникаш, художественни литература харжа.

Вершга а кхо бIаь соьгIа сап дa библиотекера хаддаза книжкаш кхухьараш. Царна массанена а доагIаш дола гIулакх де вIаштехьдоал библиотека болхлой. «Цхьаболча наха хетт библиотекара болх книжкаш хувцара йистебоал аьнна. Из ншттa дац. Библиотекарь декхарийла ва наха «книжка дезадалийта, уж цунах пайда эца Iомабе», — йоах библиотека заведующи волча Черказов Мухьмада.

Каст-каста хул библиотеке керда арадаьнача книжках лаьца конференцеш, диспуташ, хаттарийн жопи сайренаш.

Книжка наха юкъе доаржадара дика пайда луш я колхоза бригадашкара книжкаш передвижкаш. Цу передвижкашка даим наха дукхагIа хоаттараш дола литература хилийта хьож библиотекараш М. Черказови, Л. Бердоваи.

Книжкаш дешараша айхха буззам лоаттабу цу шинне я. Дийша боацараштa, цIеп-ювнашта, къабенчараштa коа-наьарга я ухаш кердача книжках лаьца дуэц, сакъердаме газетий а журнальни а статьяш еш. Дукхача цIеношка цу гIулакхага а баьмпа чIоагIа сатуссаш хул библиотекараш бахка гоабелча.

ХIана кхашка юртбоахама балхах деш боахкараш а бийлац библиотека болхлошта. Библиотеке а ухаш художественни книжкаш а специальни литература деша уж мукъа ца йоацаш болийлаь уж болча дIаух М. Черказови, Л. Бердоваи. Цига ю кердача книжкай обзораш, керда арадаьнна газеташ журналаш деш, Делкъийна салаIа къахьегамхой Iохайшача сакъердаме беседаш ю.

Библиотеке дика кийчъь ленински уголок я. Укхаза гулдаьд В. И. Ленина теоретически балхаш, цун вахарах а къахьегамах а дола литература. Укхаза каст-каста хул В. И. Ленина балхашта хетаь беседаш, пропагандиста сайреш.

Дика кийчдаь дa библиотекаре тематически стендаш а, фотовитринаш я.

Белгалде деза библиотеке беча балха юкъе хьинаре дакъа лоацаш дукха книжкаш дешараш болга. Уж ба медицински болхлой, школай дешархой. Дика повитьстна дир цар дукха ха йоацаш библиотеке книжкий выставкаш, тематически стендаш кийчдеш.

Цу тайпара шоай книжкаш дешаршца барттайна айхха буззам болаш библиотека болхлой хиларах дика вIаштIехьдоал цар беррига болх а. Юртара нах раьза ба шоай библиотекаш. цу чу болх беча наха.

М. САЛМАНОВ.

Свердловски область. Асбест яхача городa гаьна йоаццаш Рефт яхача тайгерча хина йистте хьалъеш латт Урале эггара йоккхагIйола доторца болх бу ГРЭС. Шоаш тIайийца декхараш кхоачаш а деш гIишлой - монтажни балхаш толаме ду гIишлошъераш. Керттера технологически оборудовани оттаеш, Iанара турбина вIашагIйоллаш латт хIанз.

СУРТА ТIА: хьалъеш латта ГРЭС.

А. Грахова сурт.
ТАСС фотохроника.

ТОПАШ КХУВСАРИЙ ЯХЬАШ

Республикански ДОСААФ тире ахе дийнахь хилар ДСО «Труд» яхкан спартакиаде зачета юкъейолха топаш кхувсарий яхьаш.

ТIагIертта къовсам лаьттар кхаь группе бийкъа хиннача спортсменашта юкъе. Хьалхарча группе коттбаьлар грозненски химически комбината топаш кхувсараш, шоллагIча группе чемпиона хилар «Гипрогрознефть» спортсменаш. ХIаьта кхоалагIча группе коттбаьлар Грозненски Опытни завода коллектив.

О. НИКОЛАЕВ.

КЪАХЬЕГАМА ДИСЦИПЛИНА ЧIОАГIЪЯРА

Къахьегама дисциплинен къахьегама овсарлен шоайла айхха дувзаденна да. Дукхача хьале цунах тийша я общественни производства эффективность, хIинзарча этапе халкъа боахам дегIабоагIача керттера лостам а хинна дIаоттаьш латт цун интенсификаци.

Болх ца беш сайца латтари прогулаш яри бахьан долаш балха ца дукха йоаш, хIаьта цунин дувзаденна къахьегама овсарле лохлу, предприяте болх боарамагIа лелац.

Къаьст - къаьстача болхлой овгIоагахьара къахьегамен производственни дисциплина телхаяр, гIулакх доацаш прогулаш яр бахьан долаш балха ха йоаро къахьегама овсарле лакхъяра, предприяте боаррамагIа болх бара, пачхьалкхен планаш кхоачашъяра декхе за ду. «Чечингстройтранс» автотранспортин управлене объединени — къоаччарех предприяти яц, яз йола 20 шу соьгIа ха я. Цу юкъа эргайолхаш товаш хьенай цун структура, хьалккоый балха лакха профессеш йолеи кулгалдеча инженерно-технически болхлойи кадраш. Алла кхоачам ба хаддаза цу предприяте болх баь 5 шерагара 10 шерага кхаччалца стаж йолаш 500 соьгIа саг, цу даькъа 440 саг керттера профессеш йола болхлой, хIаьта нахаддаш 10 шерал тIех болх баь 490 саг, царех 420 болхло хилар.

Объединенена чуйоагIа цеховой боахама расчета хьалашка болх беш йола 9 боахама подразделени. Цу подразделеней коллективашка хIара шера бокхе болх бу кадраш производственно-технически Iомаяра, кадраш кийчъярои цар говзал лакхъяри къахьегама овсарле лакхъяра, болх тоабяра, болхлой материальни тоpo лакхъярь новкъостал дергдолга а хоаш. Масала, 1969 шера общеобразовательни школе 8—10 классаш йистеяьхача кагирхоех керда квалифицированни кадраш кийчъяьй — 27 саг, балха квалификаци лакхъяьй 188 саго, цу даькъе производственно -технически курсашка — 104 саго, къаьсттача курсашка — 51 саго, къахьегама хьалха латта методаш Iомаеча школашка 30 саго, шоллагIен дувзаш лелаюн профессеш — 3 саго.

Кадраш кийчъелгеи цар квалификаци лакхъелгеи уж балхаш тIара ца боахаш даьд. Къаьсттаьстача подразделенеш, бIарччача объединене, хаддаза кхоачаш а тIеххоачаш а ю автотранспортаца мухьаш увзара квартальни шерен планаш. Цхьабакъда, объединене коллектива производственни гIулакхий хьокхамаш дукхха а дикагIа хургдар, нагахь сана къахьегамен производственни дисциплина телхараш тха бецаре. Халхета а, унехцIенача коллективе хIана а нийслу балха хана маларaш мелаш, бIарччача сменагIа балха а ца боагIаш сакъердаш лелаш, шоаш кулгалхоча яхар ца леш, шоаш хьожабьча маршрутагIа ца болхаш, дийкахьара задани кхоачаш ца виш кирпиник, бетон, раствор, кхьйола материалаш а яхьаш из варга хьежаш багIача гIишлошъерий болх юкъагIбоалеш бола нах.

Прогулаш яр бахьан долаш 1969 шера 673 сага-ди балха ха яйнай объединени бIаррача хьаннача. Материальни маьхкха лаьрхIача транспортин предприяте хьалашка плаал ха йоаярах ца беш бисаб 237,0 эзар тонно-километр никъ а дIа ца оаш бисаб 21,8 эзар тони мухь. Прогулаш ярца дувзадена балха ха эггара дукхагIа йоаньй № 2 йолча гаражефилиале (начальника С. И. Волчко, цехкома председатель Н. П. Павленко) — 350 сага-ди е ерригa яйнача балха хинах хьацет соьгIа яр.

Къаьст-къаьстача болхлой дисциплина ю хиларо ерригача предприяте ритм толхаь ца Iеш, цIена къахьегаш боахкача болхлой алапеш лох а ду. Харцахьара хIамаш леладеча цу наха коллектива сий теркалдац, балха сига цIера сий доаду. Цу тайпарча, нахах ба «Чечингстройтранс» объединене № 2 йолча гаража-филиала шоферaш: 1970 шера февраль бетта балха ца боагIаш 10 ди даькха С. С. Перфемов, гIулакх доацаш ялх дийнахь балха тIара а баьнна лийнцa В. Л. Молицкий, балха ца воагIаш 7 ди даькха сварщик В. Н. Токарех; балха 5 ди доадаь № 1 йолча гаража-филиала слесарь П. Д. Полтавский, Халкъета -, лакхе цIераш яьхараш сана бола нах алхха уж хиина Iаш. Къахьегача дисциплина телхаеш йола моттигаш я объединене кхьача подразделенешка а.

Колектива сийна хьалхара, пачхьалкхеи плаш ленински юбилеи сийна тIанйна социалистически декхараш, кхоачашдара хьалхара шиъ декхари бехктокхамe бовзаргболча уйлаца хIара болхло хьалкхевара тIаберзабаь политико - кхетамен культурно - массовни болх бу даим коллективе «Чечингстройтранса» партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

«Чечингстройтранса» коллективерча цIена болх беза болхлошта, производстве хьалха латтараша хет, хIанзарча законодательства тIен къахьегама чурча распорядка правилаш тIен белгалдьча, маларaш тIеходвахарийн балха тIера буввлаpий хьалкъехьа чаххдоахача гIулакхаша, гуманнни хIаьден шоаш хилар бахьан долаш, кхоачамболлаш царна влияни яц аьнна. Царна хет, къахьегама дисциплинен общественни порядки телхараштa воздействи яр духьа чаккдаха кхы тIа а коллективе гIулакхаш кийчде деза аьнна.

Болхлошта лоарaш цар тийина предложенеш теркал а еш, профсоюза моттигерча комитето отта а даь, «Чечингстройтранс» объединене профсоюзни конференце хьежийта дIачуденнад укх тайпара гIулакхаш.

ГIулакх доацаш прогул яьча, беза а болаш балха баьхкача харцахь леладеш беха болаш, лийшача наха деш доле тaIзарaш:

— Баьча балхах дергIанна йоагIа отпускаш Iай мара ца телар;
— Харцахьара хIама даьчул тIеххьагIа 2 шу даллалца алапи доацаш теда отпускаш соцаяр;
— Харцахьар хIома дaь цхьа шу даллалца тIадилла товараш эца справка ца лар;
— Харцахьара хIама даьчул цхьа шу даллалца профбюджета дахаццара материальни новкъостал ца дар;
— Харцахьара хIама даь ши шу даллалца санаторешкеи салоIача цIенoшкеи баха путевкаш ца ялар;
— Квартираш яхарий списка тIа латтачара эггара тIехьабаха, хьачагIа шоаш лаьттача моттиге юхаоттабора бокъонех а баьха;
— Харцахьара хIама даь ялх бутт баллале царна йишача четте гIишлой материалаши транспорти ца ялар.

Уж гIулакхаш февраль бетта хиннача профсоюзни конференце къобалдаь тIанйна а 1970 шера коллективни договора юкъедилла а да.

Олабезамаш делган гештделген укхаза хила йиш йолаш хIамаш дац, хIана аьнча тIалат яьнначое де доагIаш дола таIазар ца дича, дош аьннача доаццаш бола нах морально телх.

ЭзконагIа доагIача административни гIулакхашца цхьана тар а беш, кIоаргга уйла я аь лехама бола бара цхьаьна къовсам лоаттабенза баргбац къахьегама дисциплина чIогIъяр духьа.

ГI. ВЕДЗИЖЕВ,
«Чечингстройтранс» кадрий отдела начальник.

Эрсий мотт чIоагIа дIабаржаш латт Социалистически Чехословаке. Из хаддаза Iомабу школьникашеи студенташеи, эрсий мехталарча урокашка радио чук телевиденеи гIолла ладугI бIаьш ззараш болча наха.

СУРТА ТIА: Прагерча цхьан школерча кхоалагIча классе эрсий мотт хьехача уроке.

ЧТК—ТАСС сурт.

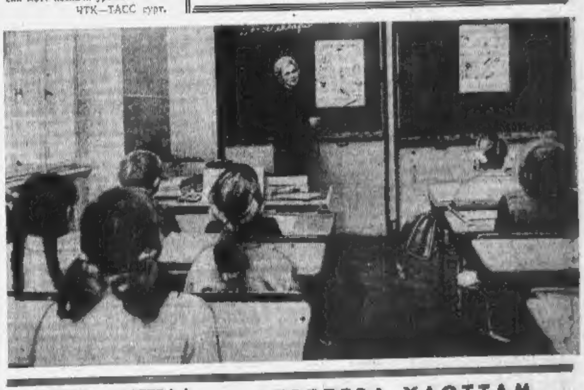

УРАЛЬСКИ МАСТЕРА ГОВЗАЛ

Пластилинах, дичах, пIокзах, аьшкеьргах яьха бIалгIашца тамашийна хоза сурт оттаду Федотов Ивана, Пермски областа, Еловo яхача юрта колхозерча дезткъа шу даьнначa пенсионера. Раволюци кхалехьарча юрта быт хьахоккхаш йола бокъал башха произведенеш я уж. Ахархой куцехьа зьанньча бIалгIилгашта тIайийхай цIагIа хьедаьча гатах аь эIамига хоза хулчеш, гIоргалаш, кочамаш. Теттара гIовза хьеньй юртарча къахьегама кечалаш а: нохараш, маххаш, марсаш, мангалаш.

Укх таргтарча хана Федотов Ивана бIалгIашца уттадьча суртий дIа-юха уха выставкаш вIаштIехьйоахаргья. Прикамья цхьайолча юртий клубашкен культура цIеношкен.

Нина ГЛАДКОВСКАЯ.
АПН.

АПРЕЛЕРА ХАОТТАМ

СССР Гидрометеорологически Центро беча хоамагIа, Кавказ къилбаседа-малхбоалехьарча дакъа тIа апрель бетта юкъера температура 9—11 градус йIовхал йолаш (боарамал 1—1,5 градус лакхагIа) хила мег. Эггара лохагIа йола температура бийсашка 1 градус шелалгара 4 градус йIовхалдус шелалгара 4 градус йIовхалга кхоачаш деношка 12—17 градус йIовхал йолаш хила тарлу бетта юххье. ПIоехлургха аьнна хеташ да (бийсашка 8—13, деношка 20—25 градус йолаш) 14—15 апрелех бетта тIехьарча пхе дийнахьен. Вокх юкъийсача хана бийсашка 5—10, деношка 15—20 градус йIовхал йолаш хургья температура.

II-чa IV-чa пхьинха деношкa 25 апрелера дена 28 апрелe кхаччалца хувцалуш моржаш а йолаш цхьаццайолча моттигашка юкъ-юкъа ди къуккъаш догIа а делкхаш, вокх юкеднеча деношка кIезиг-дукхаь моржаш а йолаш, йоачан йолаш денош дукхагIа а долаш ха хила тарлу. Бетта хургйола йоачаш боарама гаргга я. ШоллагIча итт дийнахь цхьаццайолча моттигашка доац доаллаш хургья. ДукхагIча даькъе малхбоалехьара секунде 5—10, цхьаццайолча хана 10—15 метр, чIоагIа хьеккаргба мух.

* * *

Тахан республике гIоллеи Грозне хувцалуш моржаш а йолаш, доалаш йоачан а йоацаш, малхбузехьара гIаьлхьача боарама муха хьекхаш а ха хила а. Фегара температура республике гIолла 10—15, Грозне 12—14 градус йIовхал йолаш хила тарлу. ДIахорча шин дени шиш буси мохаш а йолаш, юкъ-юкъе ехкан а хулаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, лостамаш хувцаш, гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилеи, фегара температура бийсашка 2—7, деношка 11—16 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам. **А. А. МЯКИЕВ.**

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ИНДОКИТАЕРА США КХЕРАМЕ НИКЪ

Американски ЦРУ вIаштIехьа а яьккха Камбодже яьча аьттехьарча переворото деррига дуненга хьахьеккхар. Индокитаерча шийн агрессе масштабаш шеръяра вIашагIкхийттача Штаташа долла хIама деш хилар. Цхьабакъда, с Лаосерча тIема эскалаци яр а, а Камбодже переворот яр а американски империализм низ болаш хилара мaIен долаш вIалла а дац. ДРВ правительства заявлене тIа теттара нийса белгал ма даккхара, Лаосерча тIема эскалаци ярей Камбоджера интервенци шеръярен наькъаца агресси йIаххьалайта а гIерташ, Къулбехьен Вьетнаме эхь шоашта тIа а дужаш шоай хIама юкъагIдисар юхаметтаоттаде лерхI США-с.

ВIашагIкхийттача Штаташта шоашта чухьа хIанале а хьахкайкадаь. Вашингтона хIанзара авантюристически никъ чIоагIа кхерамеча гIулакхашца бувзабенна хилар. «Вашингтон пост» яхача газето чIоагIа саьккхъухаш язду укх тIеххьарча хана Камбодже йоллеенача событеша «цу районерча низий керда комплекс оарцагIъякхка тарлуш хилараx». Цул тIехьагIа, юххера а, белгалдоаккх газета, «коммунисташи французаши вIашагIа а летам 1954 шералде лаьтта индокитайски тIом кхы а чIоагIагIа хIалаккергволаш юха кердабакхка тарлу хIанзарча вьетнамски довно». ХIаьта массанена а дика ховш ма дий, цу тIем тIа французски колонизатораш чIоагIа вийша хилар.

Эггара тIехьарча хоамаша тешал ду, Индокитаерча американски агрессона духьалара низаш хIанз цхьана кхеташ латташ хилара. Камбоджа шийн лоIаме хулга дIадаккхара, цун нейтралитет йоаpа тIаорзаьча вIашагIкхийттача Штатий политикана хоадамболлаш духьалъэттад патриотически низаш. Камбоджах неоколони а Индокитаера вIашагIкхийттача Штатий агресси шеръяра йола американски тIема база а ца хилийта бокъонца лаьрхIа да уж.

Дукхача мераштa мехка кулгалдеш а империализмaнен неоколониализманен духьаьл латташ а хинна Нородом Сианук кхмерски халкъага кхайкав аьттехьарча низийи цар империалистически гIончий гIулакхаш бехке деш. Машара хьашташ дезa долаш мел нах дагахь чIоагIа къодбалбеш хьеж виргIатои къамий лоIами бахьан долаш Индокитая халкъаша лоаттабеча къовсамга. ХIанз американски империализмана латтача лирача къовсамашка чIоагIлу Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъий тIема доттагIал.

АМЕРИКЕРА КЛАССОВИ ТIЕМАШ

Керда шу дIадоладалеле хьалххагIа кIиракна цкъаза арадувлача американски «Юс ньюс энд Уорлд рипорт» хургдолчох сакхуеш яздора: «МассайолчаI белгалоагIа 1970 шу йоккхийча — чIоагIIачен дIаьхачен — забастовкай шу хургда». ХIанз деррига бахьанегIа буржуазни журнал цу гIулакха бакълийнал але йиш болаш да, шучакхдила хIанзчул тIехьагIа юхейнсар кIезига ха.

Цхьа ди дIаводац берригача мехка — Атлантикагара Тихоокеански йистага кхаччалца — дIадаьржача классови къовсамий фронтера эргIакара кердадар телеграфо ца дахьаш. 14 кIирана лаьттар США боккхагIйолча монополех цхьаьне — «Дженерал электрик» яхача компане 150 эзар болхлочун йоккха забастовка. ВорхI кIиранна лаьттар нью-йоркски порта буксирни кемай моряккий забастовка, забастовка ю Питсбурга больницашкарча гIулакх деча персонало, Чикагорча электронни оборудоване заводашкарча болхлоша.

Американски общественноста юкъе чIоагIа гIорьяьннай укх кIирагIа йистеяьйна почташкарча гIулакхерча яьлла забастовка. Забастовка йохаьра американски правительства бIу тIаьхийнар, нью-йоркски почтовикий профсоюза кхерам тIатуьсар забастовка еш даьккхача хIара деных итт эзар доллар гIоа тохаргла яхаш. Цу тайпарча къизача гIулакхий новкъосталла правительства вIаштIехьдаьлар баркI дийнахь лира къовсам лаьттачул тIехьагIа забастовка соцае, Цхьабакъда, цунна юкъе дакъа лоацаш хиннарех цхьаннее белгалдеьккхачох, ю бокъоша лог теша а деш хьахьекхар, «письмоши тебагIашта юхье а дегIа дIа-юха кхахьа йиш бa хилар».

Профсоюзий гIулакхашта США Коммунистически парте секретара Джордж Мейерса яхачох, забастовкай болам шерагIа баржар Вьетнамерча американски агрессена эскалаци ярца дувзаденна да. Том, аьлар цо, американски къахьегамхой вахара боарама чIоагIтIа Iатакъ. Алхха укх тIехьарча цхьан шера потребительски товарий маьхаш юкъера лаьрхIача ялх процент соагIа лакхденнад. ВIалла кхоачам болаш доц школаш, чуIе цIеной хьалдара, медицински гIулакхаш дара хьахеца ахча.

Шийн мугIараш кхотадеш я Америка болхлой класс. МугIарча къахьегамхоша беча низагIа Вьетнамера тIом бехке беш американски бIу кагара арабоаккхилга дIадехаш къамаьлаш дир автомобильни авиационни профсоюз а грузовой машиний шоферийи складашкарча болхлойи профсоюз а сацна болча, мехкарча эггара йоккхагIча профсоюзий кулгалхоша.

Америкара классови къовсамаш лоталуш доагIа. Царех дIаснялу къахьегамхой керд-керда отрядаш.

ФУ ХЬАХЬОКХ БРАЗЗАВИЛЕРЧА СОБЫТЕША

Цу IуйрIйна вIашка еттача топийн Iехача тIема автомашиний сиренийн тaташ самабаьккхар Браззавилера — Конго Халкъо Республика столицера нах. Дагадоаца хоам хьаккхайекбир радио. Новзаш йоацача оазо Iодийшар къамаи кортамуххален тIема комитет яхачун «кхайкарал». Цу тIа йоахар: наха президент Мариан Нгуаби «дIа а ваьккхав», лаца а лоьцав, правительство Iаьдала доалера дIаьаккхай, доал деш йола Конголезски къахьегама парти дIаяхийнай.

ТIехьагIа гучадаьлар, из «кхайкарал», шийн лоIамеча африкански пачхьалкхен духьалара кхы мел йола провокацеш а санна, дегIахара социалистически хьахьегахьа лестала Конго Халкъа Республика правительства политика ца еза белгаларча империалистически низаша кулгалдеш болча конголезски контрреволюционни эмиграций карагIа дахина гIулакх хилар.

Гера ба а делла, хьалхавьина хьалха хиина лейтенант Кингана а волаш хиннача 30 сагах латтача авантюристий тоабалго бийсанна Конго доазонна йистерча хил декьа а хьина, Браззавилера центральни радиостанции хьа а лаьцай, дакъа сахьата из дIа ца хецаш а лоаттаьй. Заговоршикаша лийрхIар фуд ховргба царна керте лаьттачун «политически юхьага» хьежача. Юххьанца хиннача, колонизатораша оттаьача, 1963 шера августовски революце а кхьалкъо тIера кхессача Конго президента Ф. Юлу оагIув эггара чIоагIагIа хьаллоцаш хиннарех лоархIош ва Кингана Браззавиле. Ши шу хьалхагIа цкъа дакъа лоацаш хиная Кингана контрреволюционни переворот е гIертача хана, цхьабакъда, цу хана кIалхараала аьттув бьыштаб цун. Къайла воллашеха а топаш тоха суд аьр цуна трибунало.

Мехка чухь шоай оагIув хьаллоацаргхилара а эскар шоашкахьа доаккхалургхилара а догдоахаш хиннаб чытежникаш. Цхьабакъда цар мел лийрхIачох хIама хиннадац. Браззавиле баха нах улицашка арабаьннаб законни правительствацара шоай солидарность дIахайтар духьа. Къахьегамхошка кхайкарал даьд конголезски профсоюзий конференце. «Шенхаштта ха тIаэттай, — йоахар цу кхайкарал тIа, — Воаш хержача новкъа гIолла вай дIахо долхилга юхасоиаде гIерт империалисташа хьалкхееш йола реакци. Цу! санна масса хьал а этта, дIакхайкаде деза вай: реакци чаккхъаргьаш!

Конго эскар а иштта правительствана тешаме долаш дисад. Хьакарабаккха ца тигачул тIехьагIа радиостанци штурмагIа хьалльцар, хIаьта мятежникаш боабаь дIабаьхар.

Дукха вах гулбеннача митинга ше къамаьл деш, президента М. Нгуабе хьаккхайкадир, переворот яра хийчо американски яхчак ярь а заговор кхоачашъе беннараш НАТО мехкашкарча гераза кийчбаь а хинна хилар.

Цу событеша шаьра хьахьокх Африка халбьаш иштта реакце моллагIча а тхйшача балхашта фе хила дезилга а.

Г. ШИШКИН,
В. АСТАФЬЕВ.
(ТАСС).

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
31 март

6.30 — «Юрта Iуйре» (эрсий метталa). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газети обзор. 7.27 «Сердалoe газета обзор. 7.35 Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Тхона Даьхе еза» яха концерт. 9.13 — Профкома балха денош (гIалгIай метталa). 9.00 — Москва. 16.00 — «Къона тIехье» (гIалгIай метталa). 16.15 — Ашараш. 16.30 — «Агитатор кхай тIа ооe» яха радиокорреспонденци (гIалгIай метталa). 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай метталa). 17.00 — Лирически калеш. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий метталa). 17.45 — БIаьстен ялатоп дIаде доладеча хана партийни организаци (нохчий метталa). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий метталa). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий метталa). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
31 март

Школашка каникулаш долча деношка. 12.00 — Юрта школе (нохчий метталa). 12.30 — Художественни фильм. «Говрабаьра города тIа». 17.55 — Передачай программа. 18.00 — Бераштa фильм. 18.20 — Царех механизаторaш хургба. (нохчий метталa). 18.40 — Телекендадараш (нохчийни эрсийн метташка). 19.10 — Жа дахкаш латт. 19.25 — Ладкхара хьокхамаш дахара вола говзанч. Б. Саидов. 1935. Киножурнал. 19.45 — Дунеьюкъера хоамаш (нохчий метталa). 19.58 — Шоана, бераш! 20.03 — «Ший мохкадь вола тьоалчагI». — яха телеспектакль. 21.20 — Программай передача 21.25 — Симфонически оркестра концерт.

РАДИО
1 апрель

6.30 — «Юрта Iуйре» (нохчий метталa). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.27 — «Ленинан никъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Ленински премилауреата Шостаковичa ашараш. 8.45 — «Агитатор кхай тIарча стане ва» (эрсий метталa). 16.15 — Нохч-гIалгIай ашараш. 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай метталa). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий метталa). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий метталa). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва. 19.30 — «Къоналла» (нохчий метталa). — 20.00—Къахьегама ии йистедаьннaчул тIехьагIара концерт. 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
1 апрель

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Школьникашта «Юхакколлара йолча ховиера тIеэбонаний говзенчаш», — яха фильм. (нохчий метталa доакхх). 18.30 — Телекендадараш. 18.45 — Хоамаш. 18.50 — «Хоз спаа, хьежалаш», — яха документальни фильм. 19.20—«ХьунагIара цIаьга — Республикански театрера спектакль. (нохчий метталa йоаккхаш). 20.05—«ХьалгIаттар дех аз», — яха телеспектакль. 21.55 — В. Калинникова цхьоалагIa симфони. Письмоех латта музыкальни дуцараш.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бехктокхама секретаро — 3-34-38; партийни вахарeи, культурeи, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийи письмой отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05057. Заказ № 1547.